PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 189 (1877) — Poštnina plačana v gotovini / Spedizione in abbon. post. 1. gr. — TRST, sobota 11. avgusta 1951 — Cena 20 lir

Prispevajte za Kulturni dom

KOMENTAR BEOGRAJSKEGA RADIA O ŠOVINISTIČNI GONJI ITALIJANSKEGA TISKA

URADNA POLITIKA RIMSKE VLADE na isti liniji z italijansko iredento

Dokaz temu je zadnji govor De Gasperija, ki je ponovno govoril o Trstu - Dva romunska obmejna stražnika zbežala v FLRJ - Na Madžarskem preganjajo Žide

(Od našega poseb. dopisnika)

BEOGRAD, 10. — Jugoslovanski listi so sedaj v več člankih ugotovili, da ni mogoče imeti protijugoslovansko pisanje italijanskega tiska samo kot «izkoriščanje pravice do svobode tiska», ko so odgovarjali iz Italije na odmeve z jugoslovanske strani. Nocoj so zunanjepolitični komentatorji in uvodničarji listov poudarili, da je italijanski tisk, ki je v zadnjem času vodil pravo sovražno kampanjo, v resnici pisal tako, kakor so poudarjali predstavniki in vlada sama.

Kot dokaz tej trditvi omenja komentator radia Beograd včerajšnji govor predsednika vlade De Gasperija v parlamentu, ko je znova govoril o Trstu. «Če analiziramo ta govor, moramo brez drugega zaključiti: 1. da med stališčem italijanske vlade in stališčem iredentističnih krogov o tržaškem vprašanju ni nobenih razlik, in 2. da je mesto, ki ga je dobilo vprašanje Trsta in vse, kar je z njim v zvezi, v programu nove vlade, potrdilo ugotovitev, da je vlada s takšnim poudarjanjem tržaškega vprašanja hotela prikriti svoje notranje slabosti».

V zvezi s prvim zaključkom poudarja komentator radia Beograd, da pomeni «De Gasperijev govor logičen konec tiste kampanje, ki jo vodijo že mesec dni. Potrdil je, da so akcije italijanske iredente in uradna politika italijanske vlade na isti liniji. Se prej, za časa pojačanja kampanje, ki so jo vodili v italijanskem tisku okrog namišljenih pravic Italije do Trsta in Julijske krajine», — je rekel komentator — «je prišlo stališče italijanske vlade do izraza. Medtem pa je s svojim včerajšnjim govorom De Gasperi kronal vse tisto iredentistično piskanje o svetih pravicah Italije in dozdevnih krivicah, ki jo je italijanskemu ljudstvu prizadela mirovna pogodba. Z njegovimi besedami so dobila zadoščenje tudi tista neodgovorna modrovanja na straneh «Messaggero Veneto» o strateških mejah Italije na Snežniku».

V zvezi z drugim zaključkom pa pravi komentator: «Ni slučajno, da se je De Gasperijeva, s precejšnjimi težavami sestavljena sedma povojna vlada trudila, da bi privedla parlamentarno debato na tržaško vprašanje. Znano je, da je prišlo do nedavne vladne ostavke zaradi nasprotij v sami demokrščanski stranki, v kateri so zbrane, po pisanju nekaterih italijanskih listov, štiri skupine, ki dejansko predstavljajo «države v državi». To dejstvo jasno kaže, da je v taki kombinaciji vlade, v kateri so poleg dveh republikancev sami demokristjani, mogoče predvidevati, da v prihodnjosti ne bo šlo vse gladko. To še predvsem zaradi tega, ker ima vlada pred seboj resna notranja vprašanja; med drugim tudi potrebo po radikalnejši izvedbi agrarne reforme. Obenem pa je v Italiji 2 milijona brezposelnih. V potrdilo tej trditvi govore tudi prvi komentarji italijanskega tiska, ki istočasno z vestmi o izglasovanju zaupnice vladi izražajo upanje, da De Gasperijeva vlada ne bo dolgo časa živela».

«Zato ni pretirano — je zaključil komentator radia Beograd — če hrup okrog tržaškega vprašanja, ki ga je podtaknila sama vlada, ocenimo kot njen manever, da bi kolikor toliko učvrstila svoj notranji politični položaj. To še toliko prej, ko je znano, da so v njen vpliv po objavi rezultatov nedavnih občinskih volitev v inozemstvu resno posumili».

Uvodničar «Politike» omenja med drugim tudi besede predsednika De Gasperija, ki jih je izgovoril na pariški konferenci in včeraj ponovil v parlamentu: «Vi ustvarjate državo, ki bo vzrok večnih sporov med Jugoslavijo in Italijo — (pri tem je mislil na Trst) — državo, ki ne bo mogla živeti in bo vedno samo vroče vprašanje». «Politika» naglaša, da bodo ta vroča vprašanja, ki jih je De Gasperi omenil, obstajala vse dotlej, dokler jih bodo z italijanske strani umetno ustvarjali.

* * *

Javljajo, da sta dva romunska obmejna stražnika pobegnila v Jugoslavijo in prosila za politično zatočišče. Bila sta člana romunske graničarske enote v Temišvarju, Jurij Kado in Vasilije Perša. Iz Romunije pa se je izvedelo, da je prišlo na postaji Toplec do železniške nesreče, zaradi preobremenjenosti železniške mreže, po kateri prevažajo deportirance s krajev ob jugoslovanski meji. Neki brzi vlak se je zaletel v kompozicijo tovornih vagonov, s katero so prevažali deportirance, pripadnike jugoslovanske narodne manjšine. Več oseb je bilo mrtvih.

Iz Budimpešte pa javljajo, da so tam izselili doslej že 100 tisoč oseb. Madžarski Židje so ob tej priliki v Budimpešti nosili rumene trakove na rokavu, kot za časa njih preganjanja pod Hitlerjem.

Iz Madžarske še prihaja vest, da so imeli v veliki livarni železa v Ozdu, kjer dela preko 10 tisoč delavcev, veliko svečanost, ko so odpremili tisočo železniško kompozicijo, natovorjeno z materialom v ZSSR. Zapazili so, da madžarski listi ni so pisali o tej veliki svečanosti.

Iz Bolgarije pa sporočajo, da so pričeli metati iz komunistične partije prijatelje generala Trnskega, znanega voditelja v bolgarski osvobodilni borbi.

R. R.

Nehru izstopil iz glavnega odbora Kongresne stranke

NOVI DELHI, 10. — Iz zanesljivih virov javljajo, da je Shri Nehru nocoj izstopil iz glavnega odbora Kongresne stranke in iz parlamentarne komisije te stranke.

Politični opazovalci zatrjujejo, da je veliko nasprotje med Nehrujem in predsednikom Kongresne stranke Tandonom, ki je s svojim pritiskom povzročil razdor med ministrskim predsednikom Nehrujem in ministrom za promet Ahmedom Kidwai.

S svojim izstopom iz obeh organizmov, katerima je poverjena naloga nadzorovati bodoče splošne volitve, daje Nehru jasno razumeti, kakor izjavljajo omenjeni opazovalci, svoj namen nastopiti v notranjosti stranke, zato da zmaga s svojo tezo naprednih elementov proti tezi konservativnih elementov, ki jih vodi Tandon, na podlagi katere so ministri odgovorni za svoje delo vodilnemu odboru stranke.

LIVORNO, 10. — Velik gozdni požar je nastal v bližini Livorna. Preiskava je ugotovila, da gre za nameren požig. Škoda je ogromna. Na Siciliji pa je požar uničil 3000 hektarjev pašnikov in olivnih gajev. Požar je trajal 2 dni.

PLEVEN BO DANES predstavil novo vlado

Narodna skupščina bo glasovala o zaupnici novi koalicijski vladi, ki je sestavljena po 32 dneh krize

PARIZ, 10. — Zdi se, da je Pleven uspel doseči sporazum med strankami centruma, na podlagi katerega bo lahko sestavil svojo vlado in zaključil krizo, ki traja že 32 dni. Po celodnevnih razgovorih med Plevenom in ostalimi voditelji strank so dosegli zadovoljiv sporazum za radikale in katoliške republikance. Skupina MRP je nocoj sprejela resolucijo, s katero izjavlja, da je pripravljena sodelovati v vladi in da so ministri vezani samo na obveznosti, ki so navedene v izjavi za investituro. Tudi radikali so spremenili svoje stališče glede državne podpore katoliškim šolam. Na podlagi novega sporazuma bodo radikali glasovali za pomoč tem šolam, če bo znesek, ki ga bo predlagal Pleven, v sredini med zneski, ki so jih predlagali prejšnji ministrski predsedniki, t. j. med tremi milijardami, ki jih je predlagal René Mayer, in zneskom, ki ga jo predlagal Maurice Petsche. Če bo znesek višji, pa bodo radikalni ministri glasovali proti. Ta sklep zadovoljuje tudi katoliške republikance.

V Plevenovi vladi bo verjetno za zunanjega ministra ponovno Robert Schuman. Čeprav so socialisti odklonili sodelovanje v vladi, so obljubili, da bodo podprli vlado v mednarodnih vprašanjih. Narodna skupščina se bo sestala jutri zjutraj, da se izreče o Plevenovi koaliciji. Domnevajo, da jo bo skupščina odobrila.

Dulles pripravlja nov načrt japonske mirovne pogodbe

WASHINGTON, 10. — V diplomatskih krogih poročajo, da pripravlja John Foster Dulles, svetovalec predsednika Trumana za Daljni vzhod, nov načrt japonske mirovne pogodbe, ki bo znatno spremenjen v primerjavi s prejšnjim. Novi načrt bo nov poskus kompromisa med raznimi nasprotujočimi si stališči kakega ducata vlad, ki so izrazile svoje nezadovoljstvo z eno ali več točkami angloameriškega načrta.

Uradniki zunanjega ministrstva so zatrdili, da bo novi načrt upošteval veliko število predlogov, ki so jih postavile zainteresirane vlade. Dodali so, da računa Foster Dulles, da bo novo besedilo načrta končano do konca tega tedna.

Ni še sicer nobenih uradnih podatkov o spremembah starega načrta, vendar menijo nekateri opazovalci, da bodo verjetno spremenjena določila o reparacijah. Kot je znano, so številne vzhodnoazijske države, zlasti Filipini, Burma in Indonezija, izjavile, da ne bodo podpisale pogodbe, ki jim ne bi dodeljevala obilnih reparacij.

Stokesov razgovor s perzijskim šahom

TEHERAN, 10. — Tajnik komisije za nacionalizacijo petroleja Hussein Makki je danes iz Abadana prišel v Teheran. Ob njegovem prihodu ga je pozdravila številna množica. Preden je odšel iz Abadana, je Makki izjavil med drugim: «Če Britanci mislijo, da imajo znatno vlogo v naši petrolejski industriji, se motijo. Jaz ne oviram pogajanj, toda predstavljam perzijsko ljudstvo in se ne bojim obrazložiti svoje stališče».

Voditelj britanske delegacije Richard Stokes se je danes dolgo razgovarjal s šahom in domnevajo, da je poudaril težkoče, v katerih je Perzija zaradi nacionalizacije petrolejske industrije.

Kakor je znano, sprejema Velika Britanija načelo nacionalizacije, toda ne zakona, na podlagi katerega se ta nacionalizacija izvaja.

Eno leto delovanja Evropske plačilne zveze

PARIZ, 10. — Svet OECE je danes odobril poročilo glavnega odbora Evropske plačilne zveze o prvem letu delovanja te organizacije, ki je začela delovati 1. julija 1950.

Poročilo je sestavljeno iz treh poglavij. Prvo poglavje prikazuje naravo operacij, ki jih predvideva sporazum o ustanovitvi Evropske plačilne zveze, in operacij, ki so bile v skladu s tem sporazumom izvršene do 30. junija 1951. V drugem poglavju so našteti glavni dogodki preteklega finančnega leta, v tretjem poglavju pa postavlja glavni odbor zaključke, do katerih je prišel ob koncu prvega leta svojega dela.

Iz bilance plačilne zveze je razvidno, da ima na razpolago 351.900.000 dolarjev proti 350 milijonov ob začetku delovanja.

V komentarju k poročilu je ravnatelj urada za finance in zamenjave OEEC izjavil, da je Evropska plačilna zveza v prvem letu svojega dela dala povsem zadovoljive rezultate. V nasprotju s pričakovanji Plačilna zveza ni imela izgube. Poleg tega pa da je znatno pomagala k izboljšanju položaja v raznih državah, n. pr. v Franciji, Angliji, Nemčiji, Italiji, Portugalski in Švici.

KONFERENCA organizacij KP STO cone A

Včeraj zvečer je bila na Stadionu «Prvi maj» konferenca partijskih organizacij KP STO v coni A Tržaškega ozemlja. Konferenco, ki so ji prisostvovali delegati vseh organizacij KP STO iz cone A, je pozdravila tudi delegacija Okrožnega komiteja KP STO za Istrsko okrožje.

Sekretar CK KP STO, tov. Branko Babič, je v svojem poročilu prikazal današnji položaj v Trstu in Tržaškem ozemlju, zlasti v zvezi z bližnjimi volitvami. «KP STO gleda na volitve» — je dejal tov. Babič — «kot na politično bitko, v kateri je treba delovnemu ljudstvu čim obširneje in jasneje raztolmačiti današnjo politično problematiko».

Po referatu tov. Branka Babiča se je razvila živahna diskusija. Kot rezultat diskusije je bila ob koncu sprejeta resolucija.

Ker se je konferenca končala pozno, bomo resolucijo, ter obširne izvlečke iz poročila tov. Babiča in iz diskusije objavili v jutrišnji številki.

Britanski minister Richard Stokes (desno) se razgovarja z iranskim ministrom za promet Djavad Bousherijem (levo) in z ministrskim predsednikom Mossadeghom

Več ko dve uri molčanja na včerajšnji seji v Kesongu

Nam Il nepopustljiv - V Londonu z zadovoljstvom sprejeli nadaljevanje pogajanj

TOKIO, 11. — *Pekinški radio je sporočil, da bo v soboto ob 11. uri zjutraj (ob dveh popolnoči) oddajal posebno sporočilo v angleščini in kitajščini.*

TOKIO, 10. — Delegati Združenih narodov so se danes vrnili v Kesong in 20 seja za razgovore o premirju se je začela ob 4.30 po našem času, po petih dneh prekinitve.

Prvotno se je zdelo, da bo treba sejo zaradi slabih vremenskih prilik ponovno odložiti, kakor je bilo dogovorjeno, v primeru, da ne bo mogoče potovati s helikopterji. Celotna delegacija je morala potovati s helikopterji, ker je voda, ki je zaradi deževja narastla, znova odnesla most na reki Imjin.

Admiral Joy je namreč poslal generalu Nam Ilu predlog, naj se konferenca nadaljuje danes ob 13.30 po seulskem času, «če bo vreme dopuščalo potovanje s helikopterjem». «Prejel sem od poveljnika Združenih narodov — izjavlja Joy — ukaz, naj se konferenca nadaljuje, ker se zdi vsem nedopustno, da se vi v bodoče ne bi držali dogovora o nevtralizaciji področja Kesonga».

To sporočilo je zavezniški zvezni častnik izročil nasprotnemu zveznemu častniku danes zjutraj in nasprotno poveljstvo je odgovorilo, da je pripravljeno nadaljevati razgovore ob navedeni uri. Ob 12.30 je zaradi tega pet helikopterjev odpotovalo z delegati v Kesong.

Današnja seja je bila do sedaj najdaljša. Začela se je ob 13.30 in se je zaključila ob 17.45. Jutri ob 11. se bodo razgovori nadaljevali.

Delegacija OZN je o današnji seji objavila poročilo, ki pravi: Nasprotna delegacija je odločno zavrnila:

1. razpravljanje o črti na fronti kot mogočem vojaškem razmejitvenem področju; 2. razpravljanje o vsaki drugi črti, ki ni na 38. vzporedniku, kot vojaški razmejitveni črti; 3. razpravljanje o vsaki drugi točki dnevnega reda razen o točki 2.

Poročilo potrjuje, da so nasprotniki to odklonili po molku, ki mu ni para, in ki je trajal dve uri in 11 minut. Med tem časom ni severnokorejski general Nam Il odgovoril na trditve admirala Joya, na podlagi katerih je bila delegacija OZN pripravljena razpravljati:

1. o vojaški razmejitveni črti, ki bi na splošno potekala ob sedanji fronti; 2. o morebitni premaknitvi predlaganega področja, ki je bilo do sedaj sploh zavrnjeno.

Poročilo dodaja, da je admiral Joy zaključil svojo izjavo ob 14.44 in da je do 16.55 voditelj nasprotne delegacije molčal. Tedaj je admiral Joy predlagal, naj se začasno ne razpravlja o drugi točki dnevnega reda in naj se preide na tretjo točko, ki se nanaša na praktične dogovore za izvedbo vojaškega premirja in na prenehanje sovražnosti. General Nam Il je ponovno odločno odklonil razpravljanje o vsakem drugem vprašanju razen o 38. vzporedniku in o drugi točki dnevnega reda.

O poteku današnjega sestanka v Kesongu je general Nuckols na tiskovni konferenci izjavil, da je admiral Joy poudaril, da imata sedanji delegaciji nalogo razpravljati samo o vojaškem premirju in da ne moreta razpravljati o političnih vprašanjih. «Z druge strani pa sem gotov», je pripomnil admiral Joy, «da bo mogoče doseči medsebojne koncesije in da bomo prišli do sporazuma».

Po teh admiralovih besedah je sledil omenjeni dolgi molk, potem ko je general Nam Il zahteval, naj se razmejitvena črta določi na 38. vzporedniku.

Med nad dveurnim molkom, ko so delegati z vzhoda in zahoda sedeli eni nasproti drugim in se gledali mrkega obraza, je zunaj divjala nevihta.

Ves ta čas ni nihče izgovoril niti besede razen kratkega mrmranja med posameznimi delegati. Edini šum v dvorani je povzročalo nervozno bobnanje prstov po mizi in pogosto prižiganje cigaret s prižigalniki.

Od časa do časa je general Nam Il vprašujoče gledal admirala Joya in ta je končno prekinil molk in izjavil, da želijo Združeni narodi razpravljati o vseh popravkih, ki bodo vojaško mogoči, da pride do določitve razmejitvene črte.

Tedaj je general Nam Il poudaril, da je edini izhod iz slepe ulice, sporazumeti se na podlagi črte ob 38. vzporedniku.

V Londonu so obnovitev pogajanj v Kesongu sprejeli z zadovoljstvom. V britanski prestolnici so sicer opravičevali odločnost Američanov, vendar pa so obžalovali skrajno počasnost pogajanj. V krogih zunanjega ministrstva namreč želijo, da pride čim prej do prenehanja sovražnosti. Ta želja pa je tudi v zvezi z notranjimi vprašanji v Angliji. Nekateri politični krogi namreč trdijo, da bo popustitev napetosti bodi na Koreji kakor v Perziji lahko v veliki meri vplivala na določitev dneva bodočih splošnih volitev v Angliji. Vsem je znano, da bi hotel Morrison, ki bi imel za seboj kak diplomatski uspeh, prikazati Churchilla in njegove prijatelje kot nevarne imperialiste, ki sanjajo samo o vojnah in nesrečah.

Glede tega se opaža, da so tudi v konservativni stranki čutili nevarnost nekakega «interventističnega» stališča, zlasti v Perziji, ki ga je od začetka zavzel lord Salisbury in pozneje Churchill.

Razen tega ne temelji želja laburistične stranke, da pride naglo do rešitve korejskega vprašanja, samo na humanitarnih vzrokih in na vzrokih notranje politike. Dodati je treba, da bi hotel zlasti Attlee, da bi centrifugalna sila delovala še močneje na azijske države Commonwealtha. Tako n. pr. bi stališče japonskih socialistov, da bi moral podpis mirovne pogodbe z Japonsko slediti samo po ureditvi korejskega vprašanja, lahko zavzela tudi uradno indijska vlada, ki ni še sklenila, ali se bo udeležila konference v San Franciscu. Britanski vladi je predvsem na tem, da se še bolj ne zaostrijo sedanja nasprotja o vprašanjih Daljnega vzhoda med Nehrujem in večino v OZN, ki sledi ameriški tezi.

Vendar pa bi znale postaviti angleško zmernost pred preizkušnjo nekatere ameriške pobude, kakor n. pr. odobritev sto milijonov dolarjev za Čangkajškovo vlado na Formozi, kar je po izjavah Bevanovega namestnika Michaela Foota v časopisu «Daily Herald» blaznost. «Vzroki, ki so pripravili britansko vlado pred enim letom, da prizna pekinško vlado, so še vedno veljavni, piše Foot. Treba je namreč poizkušati raztrgati vezi, ki družijo Ruse in Kitajce, in je blaznost zgubiti to priliko za sto milijonov dolarjev, s tem da se zopet začne nepotrebna in krvava državljanska vojna».

Komentarji o Trumanovih izjavah

WASHINGTON, 10. — Washingtonski dopisnik agencije «France Presse» piše, da je Truman v svojih včerajšnjih izjavah pokazal manj pesimizma kakor predstavnik državnega departmana Mac Dermott in Acheson glede bodočih sovjetsko-ameriških odnosov. Treba je pa pripomniti da je bolj važno, kar ni povedal v svoji izjavi, nego ono, kar je povedal. Medtem ko je državni department pokazal skepticizem glede dejanske sovjetske želje, da pride do mednarodne pomiritve, ni Truman o tem izrekel niti besede. Prav tako ne omenja — v nasprotju s tem kakor je napravil državni department — sovjetskega namena kazati se spravljive, zato da se zavleče sklenitev japonske mirovne pogodbe in zato, da se zavezniki razdelijo in da se povzroči takojšnje razpravljanje o Nemčiji in Kitajski.

Dejstvo, da je Truman v svojih izjavah povabil moskovsko vlado, naj da nove konkretne dokaze o svoji želji do miru, pa gotovo ne pomeni — nadaljuje dopisnik AFP — da hočejo ZDA spremeniti svojo pot, vendar pa lahko kaže na željo, da hočejo pustiti odprta vrata za poluradne stike, do katerih bi lahko prišlo čez nekaj tednov za kulisami glavne skupščine OZN v Parizu, če bi jih medtem moskovska vlada omogočila z novimi konkretnimi dejanji, ki bi pokazala pravo voljo do sprave.

Moskovski tisk še vedno piše o poslanicah, ki sta si ju izmenjala Švernik in Truman, in omenja komentarje tiska v kominformističnih državah ter v ZDA, Angliji, Franciji in Italiji.

Se posebno pa se poudarja poročilo Tassovega dopisnika iz New Yorka, v katerem se med drugim zatrjuje, da ni ves ameriški tisk objavil v celoti besedila obeh spomenic, ter se poudarja, da je splošna težnja ameriških časopisov ne pripisovati velike važnosti Švernikovemu odgovoru ter priporočati nadaljevanje oboroževalnih načrtov.

WASHINGTON, 10. — Številni republikanski člani kongresa so ponovno zahtevali, naj da predsednik Truman ameriškemu ljudstvu dober vzgled in se odpove osebnemu letalu in osebni jahti. Poslanci pravijo, da stane vzdrževanje jahte letno 500 tisoč dolarjev, medtem ko znaša predsednikova civilna lista samo 100 tisoč dolarjev letno.

PARIZ, 10. — General Eisenhower bo danes odpotoval v ameriško cono Nemčije.

GOSPODARSKE TEŽAVE VZHODNE NEMČIJE

Sovjetsko izkoriščanje in hegemonija - glavna vzroka za težki položaj vzhodnonemškega gospodarstva

Heinrich Rau, predsednik planske komisije vzhodne Nemčije, je z znatno zamudo objavil svoje poročilo o izvršitvi gospodarskega načrta v prvem tromesečju tega leta. Poročilo začenja z ugotovitvijo, da je bil načrt proizvodnje v prvem tromesečju popolnoma izvršen in celo presežen. Nato pa navaja celo vrsto podatkov, ki zanikujejo njegovo trditev, čeprav se zelo trudi, da bi zmanjšal važnost podatkov in jih prikazal kot nekaj nevažnega z vidika celotnega uspeha plana.

Rau najprej opozarja na znatno zastajanje strojne industrije in pravi, da to zastajanje vpliva v neki meri tudi na razvoj ostalih gospodarskih panog, na električno industrijo, rudarstvo, metalurgijo, kemično industrijo itd.. Nato ugotavlja, da so ključne panoge v strojni industriji znatno v zastanku. Po njegovih besedah se proizvodnja cele vrste strojev, n. pr. motorjev, turbin, parnih kotlov, mehaničnih kladiv itd. niti še ni začela, ali pa je neznatna. Očitno je, da gre za izostanek v strojni proizvodnji na vsej črti. Zaradi tega je morala tudi metalurška proizvodnja, osnova proizvodnje strojev in končno tudi proizvodnja in uvoz surovih in metalurških proizvodov zastajati v isti meri. Če pomislimo, da gre prav za industrijske panoge, ki tvorijo težišče vzhodnonemškega plana, si ne bo težko predstavljati, kakšne važnosti je zastajanje teh panog za usodo vsega plana.

Rau obžaluje nato slabo kakovost proizvodnje in znaten odstotek škarta, kar je povzročilo povečanje potrošnje surovin in s tem povečanje proizvajalne cene. Nato ugotavlja, da je to stanje povzročilo «zastajanje ritma zvišanja proizvodnje in potrošnje», čeprav ne gre za zastajanje ritma, temveč za izostanek proizvodnje.

Rau se tudi dotika analize vzrokov za tako stanje in posredno priznava, da je vzhodna Nemčija odvisna od ostalega sveta glede preskrbovanja s surovinami in z osnovnimi proizvajalnimi sredstvi. Dejanska izvršitev plana v prvem tromesečju najlepše kaže obsežnost te odvisnosti, pa tudi to, da jo je nemogoče omiliti z uvozom iz ZSSR.

Toda namesto da bi iz tega napravil logične sklepe, poudarja Rau v skladu z linijo, ki jo diktirajo njegovi gospodarji, potrebo, da se vzhodna Nemčija čim prej oprosti potrebe uvoza z zahoda, kar praktično pomeni, da se še bolj podredi Sovjetski zvezi. Poleg tega pomeni to pospešeno pot v avtarkijo, o kateri predstavniki satelitskih dežel v zadnjem času vedno več govorijo.

Značilno je, da Rau pripisuje nezadostno preskrbovanje vzhodne Nemčije s surovinami tudi napakam gospodarske birokracije v planiranju. Po njegovem je bilo planiranje izvršeno bolj ali manj shematično, zaradi česar da je prišlo do presežkov v proizvodnji blaga, ki ni bilo bistveno važno, in do izostankov v proizvodnji blaga, ki je bilo zares potrebno. Znano je, da vsi voditelji satelitskih držav nikoli ne pozabijo izražati svoje hvaležnosti ZSSR za pomoč in brezplačno uporabo njenih izkušenj, zlasti v planiranju. To pot se je prvič zgodilo, da neki predstavnik satelitskih držav omenja napake v planiranju kot vzrok za gospodarske težave.

Rauovo poročilo opozarja nato na izredno težak položaj vzhodno-nemškega gospodarstva, ki je posledica odvisnosti dežele in smeri, v katero so potisnili njen razvoj. Ker so zanemarili interese nemškega ljudstva in nemškega gospodarstva sploh in jih podredili sovjetskim. Plan, ki so ga sovjetski voditelji vsilili vzhodni Nemčiji, je tako obsežen, da ga nikakor ne bo mogoče izvršiti. To tem manj, ker je njegova izvršitev odvisna od znatnega uvoza surovin, polizdelkov in strojev, ki jih v ZSSR ni mogoče dobiti.

Nedavno je bila v Bonnu konferenca o reparacijah, ki jih je vzhodna Nemčija plačala Sovjetski zvezi od 1945 do 1950. Po podatkih s te konference, je ZSSR iztisnila iz vzhodne Nemčije do konca leta 1950 28,3 milijard mark, od teh 6,7 milijard na račun reparacij. Približno 9 milijard mark je šlo za okupacijske stroške; 3,7 milijard je bilo položeno kot sovjetsko dobroimetje v banki za jamstvo in kredit za finansiranje sovjetskih podjetij v vzhodni Nemčiji; 3 milijarde so bile porabljene za finansiranje pridobivanja uranove rude, medtem ko je bilo 6 milijard danih na razpolago sovjetskim trgovskim podjetjem, da bi mogle izvršiti razne trgovske transakcije v vzhodni Nemčiji. Preračunano v dolarje, je ZSSR izžela iz vzhodne Nemčije v teh petih letih 10,7 milijard dolarjev po uradnem tečaju.

Ko so lansko leto proglasili tako imenovano znižanje reparacij, ki jih dolguje vzhodna Nemčija, so izjavili, da je ZSSR dobila na ta račun 3.658 milijonov dolarjev, t. j. točno tretjino tega, kar je dejansko dobila. Dodati je treba, da ZSSR še vedno izkorišča del od 200 najvažnejših industrijskih podjetij vzhodne Nemčije, ki se jih je leta 1946 polastila. Dobički teh podjetij niso všteti v gornji račun, prav tako ne razlike v ceni med nakupi in prodajami vzhodne Nemčije v ZSSR. Toda proračun za leto 1950 je predvideval 600 milijonov mark za odškodnino izvoznikom, ki so utrpeli izgube pri izvozu v Sovjetsko zvezo. Že to dokazuje, da so te kupčije za vzhodno Nemčijo kaj malo ugodne. Dodati je treba, da vzhodna Nemčija ne upravlja sama s svojo trgovsko izmenjavo z ostalimi deželami in da ne razpolaga sama z deviznimi viri, ki jih prinašajo te izmenjave.

V takem položaju so resnični vzroki za sedanji težki položaj vzhodnonemškega gospodarstva. Ti vzroki so sovjetska hegemonija in izkoriščanje.

(«Mednarodna politika»)

Še vedno povodnji pri Comu in v Ticinu

Narasle reke grozijo z novimi poplavami - 2000 ljudi odrezanih od sveta - Poplave in neurja tudi drugod

LUGANO, 10. — Iz krajev ob švicarsko-italijanski meji, ki so jih včeraj zadele katastrofalne povodnji, zvezane z neurjem, točo in plazovi, prihajajo še vedno vznemirljive novice. Iz Švice poročajo, da je reka Ticino za 11 cm presegla najvišje doslej registrirano stanje (leta 1927) in grozi z obširnimi poplavami. Razne stranske doline so zaradi poplav ali porušenih mostov in cest popolnoma odrezane od sveta. Prekinjene so razne lokalne železnice, pa tudi glavna šentgotthardska proga.

Nekatere ulice in trgi v mestu Lugano, ki nima zveze z ostalima večjima mestima v ticinskem kantonu, Bellinzono in Locarnom, so pod vodo. Prekinjen je tudi vodovod in županstvo je opozorilo prebivalstvo, naj troši vodo z največjo varčnostjo, ker drži mestni rezervoar samo za en dan vode. Tudi plinske cevi so marsikje pokvarjene. Voda ograža bližnjo vas Tesserete in je že zalila nekaj hiš v bližini potoka Capriasca. Iz okolice Lugana poročajo tudi o eni smrtni žrtvi. Pri Casoasegna je voda porušila obmejno carinarnico; v bližini pa je plaz zasul avtomobil, ki je prišel iz Italije. Dve osebi, ki sta bili v avtomobilu, sta se rešili; otrok, ki je potoval z njima, pa je izginil.

O poplavah poročajo tudi iz severneje ležečih krajev. Reka Inn je preplavila večji del Samadenske ravnine, prekinila ceste in porušila železniški most na progi Samaden-Pontresina. Iz Siona pa poročajo, da je tudi reka Rodan nevarno narastla. V okolici Brige je plaz zasul cesto; bojijo se, da bo nadaljevanje neurja povzročilo nove plazove.

V okolici Coma se je danes spet pretrgal oblak, vendar padavine niso bile tako obilne kot včeraj. V dolinah Menaggio in Solda je to deževje povzročilo večjo škodo, porušilo dva mosta in odneslo precejšnje število živine, človeških žrtev pa k sreči ni bilo. Gladina comskega jezera se je zelo zvišala in voda je v mestu Como zalila Cavourjev trg.

Župnik vasi Livo, ki je bila včeraj najhuje prizadeta, je našel pod velikim kupom kamenja človeško nogo, ki je verjetno pripadala moškemu. Pri pospravljanju ruševin in utrjevanju nasipov je začelo pomagati vojaštvo.

Sovjetski delegati ovirajo delo gosp. in soc. sveta OZN

ŽENEVA, 10. — Danes sta nastopila, z dolgima propagandnima govoroma, na zasedanju Gospodarskega in socialnega sveta Združenih narodov sovjetski in češkoslovaški zastopnik. Predsednik zasedanja je moral pri tem dvokrat pozvati sovjetskega zastopnika Arkadjeva k redu zaradi njegovih divjih izbruhov.

S svojim nastopom sta tako znižala raven razprave na današnjem zasedanju, da je britanski zastopnik G. T. Corley-Smith, ki je nastopil za njima, izjavil, da v takem vzdušju ni mogoče resno razpravljati o konstruktivnih predlogih britanskega zastopstva za gospodarski napredek Srednjega vzhoda. Zato se je rajši omejil na to, da je razkrinkal «hinavščino» zastopnikov sovjetskega bloka, ki so s svojo taktiko spravili razpravo na zasedanju čisto na drug tir.

V svojem govoru je nato prikazal, kako so Sovjeti leta 1945 po ukazu Presidija Vrhovnega sovjeta uničili avtonomno Čečensko-inguško sovjetsko socialistično republiko. Pri tem je razdelil med navzoče zborovalce prevod tega ukaza, v katerem sovjetska oblast obtožuje Čečence in krimske Tatare, da so pomagali Nemcem v boju proti sovjetski vojski in da zaradi tega odloča ukinitev Čečensko-inguške republike ter izgon vsega njenega mohamedanskega prebivalstva «v druge pokrajine Sovjetske zveze».

«Tako spoštujejo Sovjeti neodvisnost malih narodov, ki so vključeni v Sovjetsko zvezo», je dejal Corley-Smith in pristavil, da današnji čas skoro ne pozna bolj surovega plemenskega zatiranja. V tem je prekosil Sovjete le še Hitler.

Grčija, Turčija in Atlantski pakt

LONDON, 10. — Iz dobro obveščenih krogov poročajo, da bodo namestniki sveta atlantskega pakta na zasedanju, ki se bo začelo v Londonu 20. avgusta, poskušali dokončno urediti vprašanje vključitve Grčije in Turčije v atlantsko skupnost. Ni verjetno, da bi o tem tudi takoj glasovali, vendar menijo, da bodo skušali storiti vse, da bi bilo vprašanje rešeno do konca tega meseca.

Če bodo namestniki dosegli sporazum, bi utegnilo priti do dokončnega sklepa o vključitvi obeh dežel v atlantski pakt na seji ministrov NATO, ki se bo 1. septembra začela v Ottawi. Če bo do tega prišlo, bosta zunanja ministra Grčije in Turčije lahko že sodelovala na drugem zasedanju sveta NATO, ki bo verjetno sklicano 29. oktobra v Rimu. Na tem zasedanju bi morali tudi odobriti načrte za organizacijo poveljstev za Sredozemlje in za Srednji vzhod. Po teh načrtih bi bila Grčija vključena v sredozemsko poveljstvo, Turčija pa v poveljstvo za Srednji vzhod, ki bo verjetno dobilo angleškega vrhovnega poveljnika.

Diplomatski urednik lista «Daily Telegraph» meni, da bo v Ottawi in v Rimu dokončno sklenjena ustanovitev obrambnega odbora za Srednji vzhod. V začetku bi v tem odboru bili predstavniki Velike Britanije, ZDA, Francije, Južne Afrike, Avstralije, Nove Zelandije in Turčije. Ta odbor bi imenoval Angleža za vrhovnega poveljnika Srednjega vzhoda in nekega turškega častnika za poveljnike kopenskih sil. Urednik dodaja, da upajo, da bodo takoj po rimskem zasedanju lahko povabili tudi druge dežele Srednjega vzhoda — Egipt, Jordanijo in Saudsko Arabijo — naj se pridružijo temu odboru. Pred zasedanjem v Ottawi pa se bodo verjetno sestali zunanji ministri ZDA, Francije in Velike Britanije; razpravljali bi o nemškem prispevku k evropski obrambi.

REGGIO EMILIA, 10. — Policija je našla na nekem vrtu 2 železna soda, v katerih je bila precejšnja količina orožja, med drugim dva puškomitraljeza in tri brzostrelke.

BONN, 10. — Podpredsednik zahodnonemške vlade Bluecher je prosil kanclerja Adenauerja, naj ga razreši funkcije načelnika nemške delegacije pri mednarodni oblasti za Porurje, ker da ta funkcija ni v skladu «z ugledom politika».

TRŽAŠKI DNEVNIK

KOLEDAR
OBJAVE - MALI OGLASI

Sobota 11. avgusta
Suzana, Bolemir
Sonce vzide ob 4.58, zatone ob 19.21. Dolžina dneva 14.23. Luna vzide ob 14.42, zatone ob 22.58.
Jutri, nedelja 12. avgusta
Klara, Dobrogoj

SESTANEK ODBORA ZA OBRAMBO PRISTANIŠČA

Akcija diši po volilnem manevru

Včeraj je bil na sedežu «Krožka trgovske mornarice» sestanek komiteja za obrambo pristanišča.

Takoj ob začetku je dr. Treiner povedal vsem navzočim kaj je do sedaj napravil izvršni odbor. Do sedaj je izvršni odbor sklical sestanek gospodarskih predstavnikov in predstavnikov oblasti, o katerem smo že poročali natančneje v našem listu. Poleg tega so tudi pripravili načrt manifesta, ki ga bodo v kratkem nalepili po mestu.

V svojih uvodnih besedah se je dr. Treiner posebno razhudil na članek, ki ga je včeraj objavil «Corriere di Trieste» V njem ugotavlja pisec, da dviga odbor pravzaprav hrup za dve stari ladji, ki sta bili zgrajeni že pred 25 leti, in ki sedaj ne predstavljata več velike vrednosti. Obenem pa dobiva Genova nove ladje, moderne in opremljene po poslednji besedi tehnike.

Iz poznejše diskusije je bilo razvidno, da dejansko, kot je ugotovil že «Il Corriere di Trieste» obstajajo namere italijanskih vladnih krogov vrniti dve ladji.

Kljub temu, da se zahteve komiteja naslanjajo na načrt Roveda, ki zahteva zgraditev 500 ton za vso Italijo (Komite nas kar avtomatično vključuje v njo), se do sedaj vse zahteve in vse delovanje komiteja na manifestiralo drugače in je izvenelo samo kot zahteva po omenjenih ladjah.

Dejstvo je, da je Italija ugrabila Trstu ne samo ti dve ladji, ampak mnogo več in premestila odpeljano ladjevje v svoja pristanišča. Naše zahteve se potemtakem bazirati ne morejo na nekih minimalnih načrtih, temveč na vse ladjevje, ki so nam ga ukradli.

Če se predstavniki tako «slavnih» sindikalnih organizacij kot sta «Delavska zbornica» in «Enotni sindikati» pa še dr. Teiner zadovolje z dvema starima barkama, ki bosta kmalu za staro železo, naj dobro vedo, da se tržaško prebivalstvo ne zadovoljuje z njima, marveč hoče nazaj vse odvzeto brodovje in tudi dobičke, ki si jih je italijanska država ustvarila z njim.

Propagandni značaj, ki ga dobiva vse delovanje komiteja, kjer združeni sede kominformisti in demokristjani, vse bolj zgovorno priča o prikritem namenu: prilastiti si zasluge v primeru, da bi se ladji v resnici vrnili v Trst in s težo takšnega dokazovanja pritisniti na volilni vzvod v svoj prilog. Vse stranke, ki tako rade vpijejo živijo Italija bodo imele še en «dokaz» kako slavna madrepatria skrbi za svoje otroke in kako oni skrbe za resnične potrebe mesta.

Kje so bile vse te stranke celih pet let od konca vojne sem? Zakaj se niso nikoli sindikalni predstavniki tako različnih barv do sedaj spomnili, da pravzaprav v Trstu manjka ladjevje, kljub temu, da je bilo to žalostno dejstvo tako njim, kot vsemu prebivalstvu dobro znano?

Na včerajšnjem sestanku so sklenili poleg tega, da bodo raozebesili plakate in zbirali za potrebne stroške prostovoljne prispevke.

Poletje v Trstu

Siromašni človek se za silo odpočije v skromni senci tudi na trdem tlaku. Vse ostale ugodnosti opoldanskega počitka so zanj marsikdaj le nedosegljive sanje. Imoviti pa, ako ni na letovišču, se v opoldanskih urah hladi v svojem prostornem in udobnem stanovanju. Prišel bo v poznejših urah pod široko razpete sončnike v katerih senci ga čakajo vabljive naslanjače in pogrnjene mizice na katere bodo urni natakarji nosili hladilne pijače vseh zaželjenih vrst.

Delavci pri Orehu v odločni borbi za kruh

Čeprav do danes še ni bil dosežen nikakšen odločilni uspeh in traja borba delavcev pri Orehu že 40 dni, ter jim doslej nihče ni nudil nobene stvarne pomoči, so delavci odločeni priboriti si pravično rešitev njihove zahteve.

Žalostne so ugotovitve posebno onih delavcev, ki so zaposleni pri Orehu že dve in več let. Grenke so njihove besede na račun sindikatov, ki so jih znali tolikokrat prepričati za solidarne stavke z delavci drugih strok, niso pa bili te dni v stanju, da jim nudijo pomoč, ter solidarnost onih delavcev, za katere so delavci pri Orehu pred časom izgubili do 25 dni plače zaradi svoje zveste solidarnosti.

Za rešitev svoje zadeve so morali delavci pri Orehu sami romati od Poncija do Pilata. Ustanovili so si zato celo svoj poseben odbor, ki se trudi na vse mogoče načine, da zagotovi 60 siromašnim družinam pravico do kruha.

Ni čuda, da je danes poznana temu odboru vsaka hiba in napaka podjetja pri Orehu. Zanimivo je, kako so s pomočjo strokovnjakov dognali, da bi za izboljšanje zemlje, za katero se je potrosilo več milijonov lir na hektar, ob pravilnem opravljanju zadostovalo 800 tisoč lir.

Dokler so delavci prejemali plačo, so to slabo upravljanje podjetja prenašali. Ker pa so danes zaradi nepravilnega upravljanja in vodstva podjetja na cesti, so se sistemu kot takemu uprli in skušajo s podatki dokazati, da se da vsa zadeva s pomočjo pravice in oblasti rešiti na način, ki ne bo nikomur v škodo.

Pravičnim zahtevam delavcev bomo vedno pomagali. Sedaj je končna rešitev zadeve v rokah ZVU, ki menda ne bo odlašala s pravično rešitvijo, ki jo želimo delavcem pri Orehu in njihovim 60 nepreskrbljenim družinam.

OBVESTILO
izletnikom v Postojno v nedeljo dne 12. t. m.

Okrajni odbori in podsekcije motoristov in kolesarjev sporočajo udeležencem izleta v Postojnsko jamo, da so odhodi po sledečem redu:

a) Avtobusi odpeljejo:

iz Zgonika ob 4.30 skozi Salež, Sempolaj in Nabrežino. — Iz Bazovice ob 6. uri skozi Padriče, Trebče in Opčine - kinodvorana. — Iz Plavij ob 4. uri. — Iz Mačkovelj ob 4. uri preko Doline, Boljunca in Boršta.

Za MESTNE RAJONE odpotujejo avtobusi iz Ul. F. Severo izpred urada «Adria-Express» ob 6. uri. — Za LONJER odpotuje avtobus ob 6.20 iz Reške ceste nad Lonjerjem. — Za SKEDENJ odpotuje avtobus ob 4. uri iz Škednja izpred gostilne «Beli konjiček» in se ustavi pri Sv. Ani za izletnike s Kolonkovca preko Domja.

b) Motoristi odpotujejo:

GRUPA DOLINSKO - MILJSKEGA OKRAJA s Trga v Boljuncu točno ob 6.45 uri. — GRUPA OPENSKEGA OKRAJA s Opčin izpred kinodvorane točno ob 7.30 uri. — GRUPA OKRAJA NABREŽINA odpotuje iz Fernetič ob 7. uri. — GRUPA, ki jo sestavljajo MOTORISTI MESTNIH RAJONOV odpotuje iz Ul. F. Severo izpred urada «Adria-Express» ob 7.30 uri.

c) Skupine kolesarjev odpotujejo:

SKUPINA DOLINSKO - MILJSKEGA OKRAJA ob 4. uri iz Reške ceste pri Daciju. — SKUPINA OPENSKEGA OKRAJA odpotuje s Fernetič ob 4. uri. — SKUPINA NABREŽINSKEGA OKRAJA ravno tako s Fernetič ob 4. uri.

Izletnikom se priporoča točnost, ker bo nemogoče čakati zamudnike zaradi izredno velikega prometa preko obmejnih blokov, ker bi vsako križanje urnikov povzročilo težave in neprilike.

Dalje se priporoča vsem izletnikom naj nesejo s seboj primerno ogrinjalo zaradi hladnosti v Postojnski jami.

Vsi vodiči in vodje motoristov in kolesarjev naj se zglasijo na sedežu ZDTV, Ul. Machiavelli št. 13 v soboto 11. t. m. ob 17. uri, kjer bodo prejeli vsa potrebna navodila za izlet.

OF

IV. okraj organizira dvodnevni izlet v Kanal ob Soči 25. in 26. avgusta. Vpisovanja na sedežu OF v Škednju in pri Jakopiču, gostilna «Palestina», vsak dan do 13. avgusta.

Okrajni OF odbor Nabrežina vabi vse otroke oziroma roditelje, ki so bili v prvi izmeni v otroških kolonijah, da dvignejo rojstne liste. Okrajni odbor posluje vsak dan popoldne.

PDT

Izlet na Triglav. Obveščamo izletnike, da bo odhod danes ob 16. uri iz začetka Ul. F. Severo. Priporočamo, da si udeleženci izleta prinesejo potrebne plahte.

DAROVI IN PRISPEVKI

Namesto cvetja na grob pok. Angela Baučerja daruje družina Pertot 2.000 lir za Dijaško Matico.

SEJA IZVRŠILNEGA ODBORA ZVEZE ERS

V ponedeljek 13. avgusta ob 19. uri bo na sedežu ul. Machiavelli 13 seja izvršilnega odbora Zveze enotnih razrednih sindikatov STO s sledečim dnevnim redom: 1. Položaj Zveze ERS napram ZVU in industrijcem. 2. Enotna zvezna izkaznica za leto 1952. 3. Slučajnosti.

„RAZGLEDI"

Izšli sta številki 7 in 8 «Razgledov», ki imata sledeče zanimivo vsebino:

Dr. Mirko Rupel: Primož Trubar v Trstu; Vladimir Bartol: Ob Bucikovi mrtvaški maski; Matej Bor: Čoln in jaz, Gazela, Zimska noč, Sonet o soncu in nebu; Boris Pahor: Prevratna jesen; Vladimir Bartol: Lipa pred staro cerkvico; Alojz Rebula: Zemlja brez blagoslova; Dane Lokar: Megla; Nikolaj Peršič: O sodobni italijanski prozi; Rade Pregarc: Moskovski Hudožestveni teater; France Bevk: Obračun (Andrej Budal); Avgust Bucik v «Scorpionu» (Vladimir Bartol); Avgust Černigoj: Grafika (Boris Pahor); Simfonični koncert Tržaške filharmonije (D. G.); Koncert Akademskega pevskega zbora v Trstu (uv-); Kreftovi «Celjski grofje» na Prvomajskem stadionu (Vladimir Bartol). — Priloge: Avgust Bucik: Avtoportret; Simon Gregorčič. Istrska pokrajina; Avgust Černigoj: Studija pesnikove glave; Prizor iz I. dejanja «Celjskih grofov» v tržaškem SNG; Prizor II. dejanja Kreftovih «Celjskih grofov» v tržaškem SNG.

Vsak ljubitelj slovenske kulture in tržaški Slovenec naj si nabavi to revijo!

Izšel je ponatis prve knjige PUSTOLOVSCINE DOBREGA VOJAKA ŠVEJKA V SVETOVNI VOJNI v izdaji Založništva tržaškega tiska v Trstu. Knjiga stane 330 lir in je v prodaji v slovenskih knjigarnah.

TISKARSKI SKRAT

Včeraj se nam je vrinil v poročilo o seji občinskega sveta v Dolini tiskarski škrat in sicer kar v nov dolinski občinski grb, v katerem ne bo «Zagrebški» grad, ampak Zabreški grad

Sportno društvo «Mladost» Nabrežina, sporoča da je zbirališče kolesarjev na bloku Fernetiči - Sežana ob 4.10 v nedeljo 12. t. m.; za motoriste na istem mestu ob 7. uri v nedeljo 12. t. m.

NOVI PREDPIS ZA PRODAJO KISA

ZVU je smatrala za koristno, da izda nove predpise za proizvodnjo in prodajo kisa v Trstu. V ta namen je glavni ravnatelj za civilne zadeve nedavno podpisal ukaz štev. 135, ki spreminja nekatere določbe Kr. ukaza z dne 15. oktobra 1925 in z dne 1. julija 1926. Novi predpisi se nanašajo na velikost posod, v katerih dobavljajo kis potrošnikom, na prevoz in na nadzorstvo nad proizvodnjo. Ukaz štev. 135 bo stopil v veljavo 11. avgusta 1951, nekatere določbe členov I, II, III in IV pa šele 6 mesecev po tem roku.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 10. avgusta se je v Trstu rodilo 8 otrok, porok je bilo 7, umrlo pa je 16 oseb.

Poročili so se: strojevodja Enrico Strazzolini in uradnica Elda Besednjak, pomorski natakar Mario Mamilli in gospodinja Paola De Faveri, poljedelec Alojz Božič in učiteljica Nevena Pegan, zdravnik Milan dr. Starc in gospodinja Edvige Regent, mizar Paolo Franza in gospodinja Edvige Logar, pomorski natakar Carlo Kovačič in gospodinja Norma Moro, geometer Antonio Sticco in uradnica Maria Srbin.

Umrli so: 63-letna Francesca Meneghello vd. Monziarig, 66-letni Umberto Pontoni, 71-letni Anton Zanutti, 52-letni Mario Siderini, 66-letna Eufemia Benčič por. Bresci, 48-letna Maria Godina por. Bandel, 45-letni Cataldo Ferretti, 69-letna Genovefa Bartoli por. Legovini, 72-letna Domenica Flego por. Jurcovič, 70-letna Emilia Dellalbero por. Franchini, 11-letna Marisa Toich, 10-mesečni Paolo Bailey, 71-letni Emilio Fumis, 77-letni Rodolfo Petronio, 82-letna Carla Cebohin por. Paulatto, 90-letna Maria Suppič vd. Vouk.

Zgoniška občina je dokončno dobila dostojen sedež

Občani upajo, da bo general Whitelaw držal dano obljubo
Potrebe so številne: prosvetni dom, ceste, strokovna šola itd.

Zgoniška občina ima zdaj vendar svoj dostojni sedež, sinoči je bila namreč svečana otvoritev nove občinske hiše, ki so jo začeli zidati pred dobrimi tremi meseci. Zgradbo, ki je stala 10 milijonov lir, je sezidalo gradbeno podjetje Pacor-Urbani iz Trsta. Številni prostori za razne občinske urade, zdravniška ambulanta, sejna dvorana in stanovanje za čuvaja so lepo urejeni in opremljeni, le zunanje lice, zlasti pa vhod. bi bilo lahko lepše.

Po dolgih letih pričakovanja je tudi v Zgoniku zasvetila električna razsvetljava. Občinski svetovalci si ne bodo torej več kvarili oči ob smrdljivi petrolejki kot do sedaj na svojih sejah. Dolgo se je vsa stvar vlekla, saj so se že prejšnja občinska uprava in vsi občani vztrajno borili leta in leta, da so zdaj nekaj dosegli. Imajo pa še mnogo potreb in upajo, da bo gen. Whitelaw, ki je prisostvoval včerajšnji svečanosti, držal dano obljubo ter ustregel željam zgoniških občanov, ki si vroče želijo primeren prosvetni dom, v vsej občini ni niti ene primerne dvorane za kulturne prireditve, lepše ceste, več stanovanj, strokovno šolo, dvig domače kamnoseške industrije, kmetijstva itd..

Svečanosti so se udeležili gen. Whitelaw, glavni ravnatelj za civilne zadeve pri ZVU, podpredsednik cone prof. Schiffrer, občinski svetovalci zgoniške občine in več drugih zastopnikov civilne ter vojaške oblasti in gradbenega podjetja. Župan Pirc se je zahvalil ZVU za vso pomoč in je pozdravil vse prisotne. Odgovoril mu je gen. Whitelaw in zagotovil svojo pomoč in razumevanje za potrebe zgoniške občine, nato je prestrigel plav trak s tržaško zastavo in si ogledal vse prostore. Sledila je mala zakuska, nakar so si gostje podrobno ogledali novo poslopje.

Te dni bodo uredili prostor pred stavbo in napravili 120 m. nove poti, ki bo vezala cesto iz Gabrovice-Zgonik s cesto Zgonik-Mali Repen.

Mimogrede naj omenimo, da je bila svečanost za postavitev temeljnega kamna občinske zgradbe v Zgoniku zadnja te vrste kateri je prisostvoval gen. Airey v naših krajih. svečana otvoritev pa prva katere se je udeležil gen. Whitelaw na svojem novem službenem mestu pri nas.

Sinoči so nam na svečanosti povedali, da bo imel občinski svet v ponedeljek ob 18. svojo prvo sejo na novem sedežu. Vsi občani si želijo, da bi občinski očetje v lepi sejni dvorani res složno in s čutom odgovornosti skrbeli za blagor in napredek njihove občine in enotno nastopali v obrambi naših narodnih pravic.

Vegov kip zapet v Idriji

Te dni so preko Trsta prepeljali iz Furlanije v Idrijo kip znanega matematika Jurija Vege, ki je bil leta 1903. postavljen nad vhodom v idrijsko realko.

Ko je zasedla naše kraje Italija, je kot nositeljica dvatisočletne kulture dala odstraniti kip in fašistični oblastniki so naročili nekemu Italijanu, naj ga razbije. Mož pa je bil bolj pošten in je kip shranil. Odpeljal ga je na svoje posestvo in ga postavil na častno mesto v svojem vrtu, kjer je ostal vsa leta med vojno in do sedaj.

Prihodnji teden bodo v Idriji svečano proslavili 50-letnico idrijske realke. V ta namen je bil sestavljen poseben odbor, ki je med drugim poskrbel tudi, da se Vegov kip vrne na svoje mesto. Bivši dijak idrijske realke, tov. Merlak iz Trsta, je prevzel to nalogo in pred dnevi izročil kip odboru.

Poštenemu Italijanu, ki je kip shranil in ga zdaj vrnil neokrnjenega, gre vse priznanje.

SPREMEMBA MEJA OBČINE ZGONIK

ZVU je smatrala za potrebno, da spremeni meje občine Zgonik. V ta namen je izdala ukaz štev. 134, ki določa vključitev delov Krajne vasi in Dutovelj v občino Zgonik.

OMEJITEV UKAZA ŠTV. 380 - 1947

Z namenom, da omeji ukaz štev. 380 iz maja 1947, ki vsebuje določila o blagu uvoženem na podlagi varščine (kavcije), je ZVU izdala ukaz štev. 132, s katerim preneha dne 31. julija 1951 veljavnost imenovanega ukaza štev. 380 iz maja 1947.

STRELSKE VAJE EDINIC TRUST

Čete TRUST bodo imele strelske vaje na spodaj navedenih streliščih:

strelišče za puške na Bazovici: od 13. do 16. avgusta dnevno od 7.00 do 18.00 ure; strelišče na Opčinah: 17. avgusta od 7.00 do 18.00 ure; strelišče za puške na Repentabru: 17. avgusta od 7.00 do 18.00 ure; strelišče za puške v Malem Repnu: 14. avgusta od 16.00 do 23.00 ure; obmorske strelišče v Sesljanu: od 13. do 18. avgusta dnevno od 7.00 do 18.00 ure.

Podjetnost 19-letne Gilde

Včeraj okrog treh ponoči je policiji uspelo aretirati 19-letno Gildo Bruzino, ki se potepa po Trstu brez stalnega bivališča in k. je v ponedeljek na čisto roparski način pripravila ob denarnico 44-letnega Luigija A.

Možakar, je Gildo prvič srečal pri nekih znancih, se je z dekletom domenil za sestanek in tako sta se v ponedeljek zvečer našla na Trgu Liberta. Odtod sta se napotila po Miramarski cesti, se ustavila do devetih zvečer v neki gostilni in potem nadaljevala pot proti Barkovljam. Luigiju se je zdel večer dokaj prijeten in mu niti na misel ni prišlo, da bi s moglo tako mlado in ves čas prijazno dekle ob koncu na tako neroden način posloviti od njega.

Ko sta namreč prišla v bližini železniškega nadvoza, je Gilda spremljevalcu nenadno segla v žep, mu izvekla denarnico, zatem pa ga je sunila s stisnjeno pestjo v prsi, in sicer s tako silo, da se je mož takoj zvalil po tleh. Čim je prišel k sebi in se skušal pobrati, je ugotovil, da je Gilda z denarnico izginila in mu odnesla poleg osebnih dokumentov tudi 2000 lir. Takoj naslednji dan je dogodek prijavil policiji, ki je, kakor smo rekli. Gildo včeraj aretirala in vtaknila v zapor, ker pri soočenju z Luigijem ni mogla utajiti roparskega podviga.

Nesreče in nezgode

Včeraj popoldne se je javil v splošni bolnici 45-letni mizar Luigi Marchesan, stanujoč v Ul. Orlandini 1 ter poprosil za zdravniško pomoč. Na čelu se je imel namreč rano, zaradi katere se bo moral zdraviti 7 dni. Marchesan se je poškodoval, medtem ko je razdiral leseno ogrodje na neki stavbi v Ul. Battisti 10.

Prav tako se je včeraj popoldne na delu poškodoval 35-letni težak Bruno Gergolet iz Ul. Machlig 18. ki je v Ul. Carducci razkladal železne plošče s tovornega avtomobila za račun tvrdke Gondrand. Gergolet ima več poškodb po obrazu, prsih in nogah in bo ozdravel v 7 do 10 dneh.

Sam se je včeraj opoldne napotil v bolnico 12-letni Edoardo Scarini iz Ul. Revoltella 46, katerega je na stopnišču stanovanja ugriznil pes v desno roko. Rano so mu razkužili in ga poslali domov. Ozdravel bo v 7 dneh.

Pozabljiva gospodinja

68.000 lir na mlekarskem pultu

Šestdesetletna Angela Goec, stanujoča v Ul. S. Giacomo in Monte, je javila predvčerajšnjim policiji, da je zjutraj med nakupovanem v neki mlekarni v isti ulici pozabila na prodajnem pultu denarnico in odšla. Ko se je takoj zatem vrnila v mlekarno, denarnice ni bilo več. Goecova je prišla tako ob osebne listine in 68.000 lir gotovine, ki jih je hranila v listnici. Policija je uvedla preiskavo.

Predstava na gradu Sv. Justa

Nadaljuje se prodaja vstopnic na Trgu Verdi 1 in v Galeriji Protti 2 za predstavo, ki bo danes ob 21. uri. Na sporedu je opereta «Princesa čardaša» v kateri bodo nastopali v glavnih vlogah Lydja Paolo Civil, Elvio Calderani, Anna Campori, Leo Micheluzzi, Alberto Lionello, Lina Paoli Romolo Costa, Ivan Cecchini, Miro Lozzi in Eno Mucchiutti.

Sodeloval bo orkester tržaške filharmonije, pevski zbor, ki ga je izvežbal Adolfo Fanfani in balet. Dirigiral bo Cesare Gallino. Koreografija Anite Bronzi. Režiser Luciano Ramo.

Začela se je prodaja vstopnic za drugo predstavo operete «Grof Luksemburški», ki bo po znižanih cenah v nedeljo.

IZ ISTRSKEGA OKROŽJA

PIRAN

Italijanski kulturni festival

Združenje Italijanov za Istrsko okrožje, (Unione degli Italiani del Circondario dell'Istria) bo letos priredilo v Piranu kulturni festival. Ko se je ta novica razširila po mestu, je vzbudila veliko zanimanje. Lani je bil festival v Izoli, ki je imela skozi en teden videz velikega mesta, kjer je kultura na visoki stopnji. Kar prav je, da se je vodstvo Združenja odločilo, da bo letošnji festival v mestu velikega umetnika, violinista Jožefa Tartini-ja. V Piranu je namreč gledališče, ki nosi ime po slavnem umetniku, glavni trg je okrašen z njegovim spomenikom in nosi tudi njegovo ime, prav tako obstaja v mestu italijanski kulturni krožek z imenom «G. Tartini».

V pričakovanju te velike kulturne manifestacije, so se že začele priprave. Tartinijevo gledališče bo preurejeno tako, da bo lahko nastopala katerakoli umetniška skupina brez težav. Že sedaj je bila izpopolnjena oprema, napeljana električna razsvetljava in napravljena nova zavesa.

Zanimanje Pirančanov za kulturno umetniške prireditve je zelo veliko. Dovolj je, če povemo, da je v zadnjih dneh v dveh samih večerih prisostvovalo 2400 ljudi koncertu skupine umetnikov iz Zagreba. To dokazuje, da se Pirančani zavedajo pomena kulture in umetnosti.

Za festival se marljivo pripravlja tudi italijanski kulturni krožek «G. Tartini». Vodstveni odbor krožka in posamezne komisije, ki jim je zaupana naloga priprav, se dvakrat tedensko sestajajo, da se porazgovorijo o poteku priprav. Pevski zbor krožka, ki šteje sedaj 35 članov ima pod vodstvom dirigenta tovariša Alojzija Bevilacque vaje dvakrat tedensko. Na festivalu bo nastopil z venčki narodnih pesmi. Nič ne zaostaja mandolinistični krožek, ki ga vodi Viktor Rota in bo na festivalu nastopil z repertoarjem lahke glasbe. Dramska družina bo nastopila z igro: «Lampada alla finestra», (Luč na oknu). To skupino vodi tovariš Marcel Michelini.

Novi odloki - nove naloge

Uvedba svobodne trgovine, ki je bila določena z odlokom, sprejetim na zadnjem zasedanju IOLO, je prinesla polno razpravljanja med ljudstvom. Naravno, da je treba z vstopom v veljavo tako važnega odloka dobro poznati naloge, ki jih ta novi odlok o sprostitvi trgovine postavlja pred odgovorne posameznih podjetij, tovarn in obratov. Ti odgovorni pa so danes delavski sveti, direktorji, sindikalni predstavniki itd. Tako so se zbrali na posvetovanje tudi predstavniki delavskih svetov, direktorji podjetij, solin in sindikatov.

Tovariš Čehovin Rado je ob začetku poudaril, da so delavski sveti šele sedaj postali pravi gospodarji proizvodnje, ker bodo odločali o politiki planiranja, plač in zaslužka. Delavski sveti bodo imeli važne naloge v zvezi z znižanjem proizvodnih stroškov, pri izdelavi kvalitetnih proizvodov, pri modernizaciji tehničnih sredstev tvornic, pri zniževanju na najmanjše število neproduktivne delovne sile in pri nabavljanju dobrega in cenejšega materiala. Ljudska oblast bo od sedaj naprej pomagala delavskim svetom samo z nasveti, ker so tovarne, podjetja itd. postavljene na lastno gospodarstvo in bodo morale skrbeti, da bodo aktivne, ker imajo za to vse pogoje.

Na posvetovanju so predstavniki delavskih svetov in direktorji tovarn obrazložili svoje pripombe in dali mnenja ter predloge za iskanje najboljših načinov in prijemov v zvezi s prosto trgovino.

Nagradni natečaj za slikanice

Založba «LIPA» v Kopru razpisuje natečaj za najboljše večbarvne slikanice z besedilom ali brez njega, namenjene otrokom od 4 do 7 leta. Za dve najboljši slikanici, ki ju bo izbral in ocenil poseben odbor, bo založba podelila nagradi in sicer:

I. nagrada 15.000 din, II. nagrada 10.000 din.

Poleg nagrade prejme nagrajenec tudi običajni honorar. Založba bo odkupila še ostala dobra dela in si pridržuje pravico, razpolagati z njimi.

Dela, označena z geslom, (v zaprti kuverti naj bo priložen naslov natečajnika) je treba poslati ravnateljstvu založbe «LIPA» v Kopru do 15. oktobra 1951.

Skrb za boljši prevoz

V kratkem bo v Kopru ustanovljeno društvo privatnih avtoprevoznikov za Istrsko okrožje. Društvo bo koordiniralo delo avtoprevoznikov, skrbelo bo za dobavo bencina, gum in ostalega materiala ter za prevoze svojim članom. Naravno, da bo društvo gledalo na to, da bodo prevozi čimbolj ekonomični. Prevoze bo uredilo tako, da bodo tovorni kamioni vedno polno naloženi, da ne bodo vozili tovora samo v eni smeri in se vračali prazni.

Pojavil se je škodljivec vinogradov

Zadnje čase je posebno veliko govorjenja o koloradskem hrošču in oljčni mušici. Tema dvema velikima škodljivcema se je, kot kaže, pridružil sedaj še tretji — črv kiseljak, ali kot ga znanstveniki imenujejo «cochylis ambiguella». To je črv, ki napada grozdje in uničuje grozdne jagode.

Črv je okoli dva cm dolg, umazano bele barve in 2 do 3 mm debel. Napadena grozdna jagoda ima črno piko in je okrog gnila in uvela. Grozd izgleda kot da je bil že pred časom utrgan, je uvel in rumeno - rujavkaste barve. Grozdje samo pa ima gnilo kiselkast okus.

Razvoj tega škodljivca je naslednji: v začetku meseca maja se iz bube, ki je prezimila, razvije metulj, ki polaga jajčega Konec maja se iz teh jajčec razvijejo ličinke, ki uničujejo cvetje grozda, ker napravijo gnezda v grozdu samem. V juniju se zopet spremenijo v bube, iz katerih se ponovno razvijejo metulji, ki v juliju ležejo jajčeca. Prve dni avgusta so znova ličinke, ki napadajo grozdje do jeseni. V jeseni se zabubijo in tako prezimijo do pomladi, ko znova začnejo delati škodo. Bube prezimijo v lubju trt, podpornih kolih in trstikah.

Ta škodljivec se je pojavil letos v Pučah, Koštaboni, Kortah in tudi v okolici Kopra. V Koštaboni in Pučah je napravil veliko škodo, saj računajo, da je uničil nad 40 odstotkov pridelka.

Proti temu škodljivcu bo treba nastopiti z vso odločnostjo. Navodila za zatiranje so dobili vsi referenti za kmetijstvo pri krajevnih in mestnih LO.

„Bliže socializmu"
Nova brošura okrožnega odbora SIAU

Včeraj je izšla v Kopru nova brošura «Bliže socializmu», ki jo je založil okrožni odbor SIAU, natisnila pa tiskarna «Jadran». Brošura vsebuje na prvem mestu obrazložitev novih odlokov, ki jo je podal tov. Julij Beltram na drugi seji III. rednega zasedanja IOLO, ki je bilo v Kopru 30. in 31. julija; poleg tega ima vse važnejše odloke, ki so bili sprejeti na omenjenem zasedanju. Brošura bo prišla prav vsem članom množičnih organizacij, da se bodo spoznali z novimi odloki, ki so tako velikega pomena za vse. Okrožni odbor SIAU, ki je brošuro založil, je s tem napravil veliko korist svojim članom. Tako bodo lahko imeli vsak dan pri rokah odloke, ki jih neposredno zanimajo, in se bodo do podrobnosti seznanili z njimi. Poudariti je treba, da je tako zbrano gradivo veliko bolj primerno za študij in pojasnjevanje kot pa v časopisih. Poleg tega je pa tudi važnost novih odlokov taka, da je zelo prav, da so izšli v brošuri. Cena brošuri je samo 30 din za izvod.

Ne bi bilo nič pogrešeno, če bi brošuro čitali tudi ljudje v Trstu in se iz nje vsaj v glavnih obrisih seznanili z razvojem socializma pri nas.

Z GORIŠKEGA

SKRB DM ZA SLOVENSKE OTROKE

Letovanje v Kanalski dolini

Slovenski otroci so bili tudi letos deležni letovanja v gorah. V Ukvah, v osrčju Kanalske doline, je Dijaška Matica uredila lep in udoben dom, v katerega je sprejela številne slovenske otroke šibkega zdravja in revnih družin.

Pretekli torek je na letovanje v Ukve odpotovala že tretja skupina otrok. Najprej je tri tedne uživala gorski zrak in lepoto skupina tridesetih dečkov, za njimi so prišle na vrsto deklice in sedaj so dom s svojim veselim vreščanjem napolnili zopet dečki. Letovanje bodo zaključile deklice.

Dijaška Matica je z organizacijo počitniške kolonije osrečila številne otroke in starše. Otroci, ki so do sedaj letovali v Ukvah, so se vsi vrnili že na pogled krepkejši. Bolehni so vsi zapustili mehkužnost na sprehodih v gozdove, na planine in z izleti na bližnje vrhove. Gorski zrak in redno življenje je zelo pomagalo tudi onim, ki bi doma zapravili počitnice s potepanjem po ulicah. Poleg tečne hrane in razvedrila je Dijaška Matica poskrbela tudi za pouk. Na izlete in sprehode stalno spremljata otroke učiteljici, ki skrbita za stvarni pouk.

Že drugi dan po njihovem prihodu je pretekli teden obiskal dečke Pavliha s svojim odrom. Na prostem je nastopil z igro o gradnji Ljudskega doma v Trstu in prizorom «Pavliha v zadregi». Lutkovno gledališče, ki ga je vodil tov. Maršič iz Trsta, je otroke zelo navdušilo in so se na račun Pavlihe še več dni potem mnogokrat prav iz srca nasmejali.

Dom, v katerem živijo, je prostoren in udoben. Poleg kuhinje ima v pritličju veliko obednico in spalnice v prvem nadstropju. V bližini teče Učeja, katere bistre in osvežujoče vode so za otroke velika privlačnost. V njej se v popoldanskih urah čestokrat kopajo, zatem pa se osveženi povzpnejo na bližnje planine.

V čaru bujne narave so se otroci tako sprostili in uživeli v gorsko življenje, da so se težko poslovili od gozdov, vabljivih planin in potočkov. Vsi bi radi svoje počitnice do kraja prebili v senci mogočnih hrastov in ob prijetnem šumenju Učeje, toda v mestu so na letovanje že nestrpno čakali drugi, prav tako željni razvedrila tritedenskega letovanja v gorah.

Zahvala

Učitelj v pokoju g. Budal Jožef se iskreno zahvaljuje pevcem iz Podgore za podoknico, ki so mu jo zapeli na njegov 90. rojstni dan. Zahvaljuje se tudi «Soči» in «Primorskemu dnevniku» ter vsem prijateljem in znancem za čestitke.

Pregled živine dvolastnikov

Zveza poljedelcev v Gorici vabi vse dvolastnike, da pripeljejo na živinozdravniški pregled svojo živino, ki jo uporabljajo na delu preko meje. Živino bodo pregledovali danes, sobota 11. t. m. ob 8. uri v Ul. Gabrizio, ob 8.30 v Ul. Giustiniani, ob 9. v Ul. Campi, ob 9.30 v Ul. Leoni, ob 11. v Štandrežu in ob 12. v Sovodnjah.

Padec z zidarskega odra

Na delu se je včeraj popoldne ponesrečil 26-letni zidar Verzegnassi Bruno iz Zagraja. Padel je z 10 metrov visokega zidarskega odra, k sreči na kup peska in se tako le malo popraskal po vsem telesu. Ker je prijateljem, ki so mu pritekli takoj na pomoč, tožil o bolečinah v prsih, so poskrbeli, da ga je rešilni avto Zelenega križa prepeljal v mestno bolnico Brigata Pavia. Tu so zdravniki po kratkem pregledu ugotovili, da si je pri padcu zlomil dve rebri. Zdraviti se bo moral nekaj tednov.

Koloradski hrošč ograža polja

Koloradski hrošč, ki se je že lansko leto pojavil v občini Ronke, Starancanu in Škocjanu se je letos že strahovito razmnožil. Na slehernemu steblu krompirja ima ta zajedalec svoje gnezdo. Ker se v omenjenih občinah ni letos nihče zanimal za njegovo zatiranje, bo drugo leto prav gotovo uničil ves pridelek krompirja. Medtem ko so doberdobski kmetje, katerih polja mejijo z omenjenimi občinami, stalno pregledovali svoja krompirišča in skrbeli, da so uničili slehernega hrošča, ki se je pojavil in obveščali o tem Inšpektorat za poljedelstvo, so kmetje na Laškem zanemarili svoje njive. Zato so tudi Doberdobčani zelo v skrbeh, kako bo z njihovim krompirjem prihodnje leto. Izgleda, da na Laškem ne bodo več sadili krompirja, ker ga je hrošč že letos hudo napadel. Tako se bo zajedalec s polj, s katerih ga ni nihče preganjal, zaradi pomanjkanja hrane preselil na doberdobske njive.

Žito za setev

Pokrajinski agrarni konzorcij vabi vse kmetovalce, naj si čimprej nabavijo žitno seme pri goriškem konzorciju ali pa v Ločniku, Krminu, Gradiški, Romansu in Pierisu.

Obvešča dalje vse kmetovalce, da zaradi slabe letine ne bodo mogli uporabiti večje količine žita, ki je bilo namenjeno za setev in tako konzorcij ne bo mogel ugoditi številnim zahtevam kmetovalcev. Zaradi tega naj se ti čimprej zglasijo na omenjenih konzorcijih do vključno 20. avgusta, da ne bo kdo ostal brez žitnega semena.

Nov urnik za vskladiščenje žita

Pokrajinski agrarni konzorcij obvešča vse kmetovalce, ki morajo vskladiščiti žito, da bodo od 13. avgusta dalje agrarni centri za vskladiščenje žita v Gorici, Krminu, Zagraju, Romansu in v Pierisu delovali dvakrat na teden, in sicer v torek in soboto od 8. do 12. ure in od 14. do 18. ure.

Trgovske kavcije

Kot že znano, zapade rok za povrnitev trgovskih kavcij dne 31. avgusta. Po preteku te dobe ne bo več mogoče vložiti nikakih prošenj za povrnitev kavcij. Zaradi tega naj se vsi oni, ki se niso do sedaj odzvali številnim vabilom, objavljenih v listih in okrožnicah, takoj zglasijo na sedežu Zveze trgovcev za goriško pokrajino v Ul. IX. avgusta 11 in vložijo predpisane dokumente (potrdilo ali zavarovalno pismo o položeni kavciji) in prošnje na za to določenih tiskovinah.

Ker je zelo važen podpis na omenjenih prošnjah, naj ga vsi pridenejo, tudi oni, ki so prošnje že pred časom vložili, ko Zveza trgovcev še ni razpolagala z novimi tiskovinami.

ADEX-IZLETI

25. in 26. avgusta 1951 dvodnevni izlet v

1. Kobarid, Tolmin, Kanal in Sv. Lucijo

2. Novo Gorico in Sv. Goro

3. Poreč

26. avgusta enodnevni izlet v

Štanjel

Vpisovanje pri Adria-Express Ul. F. Severo 5-b, tel. 29-243 do 11. avgusta

ADEX-IZLETI

Na

zagrebški velesejem

ki se vrši od 15. do 30. septembra 1951.

Vpisovanje pri Adria - Express od 1. avgusta naprej.

PRVI, KI SO ŠLI V NEENAKO BORBO

LOJZE VALENČIČ

organizator odpora na Pivki

III.

Vsak dan smo navsezgodaj grabili po italijanskih časopisih, zlasti po «Il Popolo di Trieste», ki je na dolgo in široko pisaril o preiskave in o «bandi slovenskih teroristov», ki je napravila nič manj kot 99 «ogabnih zločinov» proti materi Italiji, njenim predstavnikom in ustanovam. Pisal je o veliki nehvaležnosti «s'ciavov», ki ne marajo prijateljske roke, katera jim nudi luč 2000-letne kulture, da jih povede z njo na sončne poljane rimske kulture itd. kakor pač znajo tisti novinarji, ki se opajajo z lastnimi frazami in so menda tudi edini, ki jim verjamejo.

Zvedeli smo, da so nekatere pripornike mučili, hoteč jih prisiliti, da bi izdali še druge svoje tovariše. Med zaprtimi sta bila tudi Drago Marušič in Ferdo Bidovec. Spominjal sem se Marušiča, ko je prejšnje leto neko nedeljo popoldne prišel peš iz Trsta preko Krasa in čez Silentabor, da je prinesel Jožetu zaupno pošto. Napravil je 50 km poti po travnikih in gmajnah, ker je bilo to bolj gotovo in noge je imel vse krvave od žuljev. To ga pa ni motilo, da bi ne ohranil pristnega tržaškega humorja.

Prav tako sem se spominjal Bidovca, ki je večkrat prišel do St. Petra in se tam kje na gmajni sestajal z našimi, prejemal od njih propagandni material in navodila za delo v Trstu. Vedel sem, da sta oba dobra in značajna fanta, ki znata molčati. Poleg tega pa na Pivki razen Jožeta in Lojzeta nista nikogar poznala po imenu in s te strani ni bilo nevarnosti.

Molčal pa je tudi Lojze, ki bi lahko povedal marsikaj. Ali bo pa tudi vzdržal? Fizična odpornost človekova ima svoje meje, preko katerih ni mogoče iti. Še danes se spominjam, kaj mi je pozneje v zaporih pripovedoval Vladko Stoka o svojem mučenju. Gole noge so mu potunkali v škaf vrele vode in ga pozneje tepli po razboleli koži s tankimi šibami, dokler mu niso noge zatekle kot hlebci. Pozneje so mu zaradi tega izpadli nohti na nogah, kar sem tudi sam videl.

Vsakikrat, ko smo v tistih dneh videli orožnike okrog naših domov, smo pazili, da nas ni bilo doma, če bi slučajno po katerem izmed nas vprašali. Nekaj dni po Lojzetovi aretaciji, bila je ravno nedelja, je prišel v Zagorje, kjer je bila orožniška postaja, policijski «torpedone», ki smo mu dali vzdevek «Leteči Holandec». Švignil je pod oknom mojega doma in zavil mimo cerkve k orožnikom. V glavo mi je šinila misel, da so gotovo koga iz vasi osumili in so prišli ponj. V največji nevarnosti je bil brez dvoma Jože, ki ga je bilo treba takoj obvestiti. Stanoval je na drugem koncu vasi. Po zanesljivi osebi sem poslal opomin: «Umakni se, Leteči Holandec je v vasi.»

Ni si pustil dvakrat reči. Pograbil je v kotu sekiro, skočil kar skozi okno na vrt in od tam na sosedov senik. Komaj je dobro izginil, že je bil na vratih komisar leteče politične policije s svojo četo. Zelo neprijetno ga je zadelo, ko je videl, da nameravane žrtve ni našel doma. Skušal pa je napraviti brezbrižen obraz, kakor da bi šlo le za neko čisto navadno formalnost, ko je poizvedoval pri ženi, kje bi ga lahko dobili. Zvedel ni seveda nič. Pred odhodom je komisar pobožal triletnega Jožetovega Bogdančka po kodrasti glavici: «No, povej mi, kaj pa si ti?» «Slovenec sem, pa moj očka je tudi», se je odrezal mali in ga začudeno pogledal, kot bi hotel reči: «Čemu me kaj takega vprašuješ, saj to je samo ob sebi umevno.» In policija je odšla z dolgim nosom.

Od takrat niso več nikogar iskali v naših krajih in čez nekaj tednov smo bili uverjeni, da je šla glavna nevarnost glede novih aretacij mimo. Lojze ni govoril, to je bilo sedaj jasno. Za Jožeta so izvedeli od koga drugega, saj so ga poznali tudi v Trstu in na Krasu. On pa je bil na varnem. Po tistem nedeljskem begu se je potikal nekaj dni po senikih v soseščini ter se nato odpravil skozi gozd čez mejo. Pozneje mi je po Kukcu sporočil, da je prišel na varno.

Trojka za vezo in njeno delo

Bili smo v avgustu 1930. Iz časopisja smo izvedeli, da je preiskava pri kraju in sedaj so se fašisti pripravljali, da bodo dali lekcijo tistim, ki so bili zaprti in še bolj pa onim, ki so še bili na svobodi, to je vsemu primorskemu ljudstvu, ki je bilo krivo zločina, da ni hotelo umreti, da ni hotelo kloniti njihovemu nasilju in krivici. Za to priliko so poklicali «Tribunale speciale» iz Rima v Trst, da bi tukaj sodili «banditom», ki so bili krivi, da so se borili za pravice svojega ljudstva na edini način, ki je bil takrat možen, s podtalno borbo proti snoparskemu nasilju.

V začetku septembra se je začela razprava, ali bolje rečeno njena farsa. Tisto nedeljo zjutraj je prišel k meni mladenič širokega, odkritega obraza in s plavimi očmi. «Janez sem, več ti ni potrebno vedeti», je povedal v svojem postojnskem narečju, potem ko sva ostala sama. Na kratko mi je označil mesto za vasjo, kjer me bo čakal Jožetov odposlanec tisto popoldne. Naj zagotovo pridem. Nato je zasedel kolo in odšel. Pozneje pri zasliševanjih v koprskih zaporih si je preiskovalni sodnik mnogo prizadeval, da bi izvedel od mene kaj več o «nekem Janezu».

Popoldne je bilo lepo sončno vreme in krenil sem «na sprehod» v borov gozd. Povsod globok popoldanski mir. Ptice so dremale v vejah in drevje je bilo negibno v brezveterju. Samo tu in tam je škrtnila suha veja pod nogo. Ozrl sem se previdno okoli. Nikogar ni bilo za menoj, da bi me sledil.

Tedaj pa se je za leskovim grmom, okrog deset metrov pred menoj, nekaj zganilo in pokazala se je glava gozdnega miličnika. Brž sem se obrnil in jo hotel ucvreti navzdol. «No, kam pa se ti mudi? Počakaj malo, saj se še nisva pomenila», me je ustavil znan glas in ko sem se ozrl ter ga bolje pogledal, sem se zasmejal tudi jaz. Bil je Kukec.

O Kukcu nisem doslej ničesar povedal, ker pravzaprav do tega trenutka nisem imel z njim mnogo opravka. Spadal je k trojki za vezo, ki je prenašala pošto in druge stvari med posameznimi kraji in nas povezovala z našimi na oni strani meje. Zato sta imela z njim opravka predvsem le Jože in Lojze.

Kukec je bil postaven in pošten kmečki fant iz Postojne, ki mu je bilo vse drugo prej mar, kot kakšno politično delovanje. Živel je sam s svojo staro materjo in s svojim delom. Nekoč so se škvadristi hoteli maščevati zaradi nekega pretepa. Pograbili so tudi njega, ki ni slutil in vedel ničesar o vsej stvari. Odpeljali so ga v neki prazen hlev, kjer so ga privezali k jaslim in pretepli do nezavesti. Več dni je potem moral ostati v postelji in šele po nekaj mesecih je popolnoma okreval.

Takrat so se mu odprle oči in preko krivice, ki se je zgodila njemu, je spoznal in videl tudi tiste krivice, ki so jih dan za dnem povzročali fašisti našemu ljudstvu in za katere je bil do takrat slep in gluh. Sklenil je, da se bo maščeval zase in za druge in ko je okreval, je odšel med primorske emigrante za mejo.

(Nadaljevanje sledi)

IVO MARINČIČ

Koloradskega hrošča preganjajo

Koloradski hrošč se je zelo razpasel in ogroža krompirišča po Primorskem; tudi na tržaškem ozemlju, kakor smo že poročali, se je že pojavil. Golazen je zelo škodljiva in bi uničila ves pridelek krompirja za več let, če ga ne bi zatirali z vsemi sredstvi.

Na Tolminskem in Goriškem je eden izmed glavnih pridelkov krompir, ki je dobro znan tudi v Trstu zaradi svoje kakovosti. Koloradski hrošč je prispel tudi do tamkajšnjih krompirišč, a kmetje ga neusmiljeno zatirajo.

Na sliki vidimo skupino goriških pionirjev, ki so bili v koloniji v Čepovanu in so prav radi šli pregledovat in čistit krompirišča čepovanske kmečko - obdelovalne zadruge. Tudi oni se zavedajo nevarnosti in dajejo svoj prispevek.

O GOSPODARSKIH UKREPIH V ISTRSKEM OKROŽJU

O PROSTI PRODAJI, CENAH IN PLAČAH

Novi gospodarski ukrepi, ki jih v zadnjih dnevih uresničujejo v Istrskem okrožju, so dvignili prah in povzročili precej hude krvi pri šovinistih vseh barv.

Poleg običajnih fraz, ki smo jih že navajeni, niso ugotovili nič drugega kot to, da dinar na črni borzi pada in to menda kar za polovico, da rasejo cene kot gobe po dežju in da ljudje kupujejo kot neumni.

O črni borzi ne bi na dolgo razpravljali, ker še zdaleč ni bila nikoli realno merilo za vrednost neke valute, še manj pa za njeno kupno moč.

Bolj zanimive in večje pozornosti vredne so pa ugotovitve o navalu na trgovine in o skoku cen.

V resnici so ljudje v prvih dneh svobodne trgovine kupovali več kruha, mesa, moke, masti, olja in drugih živil, kot jih sicer rabijo normalno za domačo uporabo. So družine v Kopru, ki so kupile celo kolo sira, pa še po 20 kg mesa. Sam pa sem bil priča, kako je neka žena kupila celo goro klobas za «zalogo».

Zelo zabavno je to, da so te družine bile predvsem šovinistično usmerjene, to se pravi take, ki v prvi vrsti poslušajo «pametne» ugotovitve tukajšnjega šovinističnega tiska.

Ta začetna mrzlica pa ni zajela vsega prebivalstva in se je prav kmalu polegla. To je več kot normalno, saj so bile trgovine še vedno polne in si lahko kupil v kateri koli, kar si hotel, in to v poljubnih količinah.

Oni «nezaupljivi» pa so imeli od svoje bojazni samo to korist, da se jim je meso usmradilo, kruh postal star in plesniv, pa tudi klobase ne vem če bodo ravno vse še dobre.

Na drugi strani pa je nakupovalna mrzlica čisto normalna takoj po odpravi kart. Clovek je bil toliko časa navajen kupiti vse, kar se je le dalo, da je nekako izgubil pametno merilo, kaj dejansko rabi. Samo naj uvedejo recimo v Trstu karte za banane in jih bodo kupovali in jedli ljudje, ki jih mogoče drugače ne bi imeli vse življenje v ustih.

Kljub temu začetnemu psihološkemu momentu pa ne more nihče pojesti več kot pač rabi na dan, pa če je še tako velik jedec. Že pred novimi ukrepi pa je vsakdo dobil najpotrebnejše količine hrane na dan in morda še celo več. Sedaj mnogi ne bodo več kupili recimo toliko mesa, kot so ga prej in to ne zato, ker ga ne bi mogli ali ker bi bilo predrago (180 din za kg) temveč ker ga lahko kupijo kolikor hočejo, to se pravi tudi celo tono in ne samo določeno količino na karte Morda se zdi smešno pa je le tako

Prosta prodaja prinese vedno bolj pravilno razdelitev nakupov raznega blaga in to je tudi njena osnovna dobra lastnost,

Kaj pa cene?

Šovinističen tisk operira s fantastičnimi številkami. Govori o dolgih vrstah in o stalni rasti cen.

Cene so v glavnem ostale iste, kot so že bile pred novimi ukrepi. To se pravi cene proste prodaje, in ne cene na karte, ki so bile logično mnogo nižje. V kateri koli trgovini v Kopru, Izoli ali drugem mestu si lahko kupi prebivalec brez vsake vrste življenjske potrebščine po zelo ugodnih cenah. Tako je na primer sladkor v prahu po 230 din, v kockah po 250 din in to odlične kakovosti. Mast je po 230 din, olje po 230, bela moka od 33 do 44 din, testenine po 72 din, čokolada po 720 din in meso po 180 din.

Nikakih tendenc ni, da bi se navedene cene dvignile, pa ne samo te, tudi one za kmečke pridelke bodo ostale v glavnem neizpremenjene. Seveda so odvisne od ponudbe in povpraševanja in ne od raznih ukrepov. Vse skupaj pa se nanaša na količino blaga, ki je na razpolago na tržišču. Lahko rečemo, da je za glavne življenjske potrebščine ta količina že sedaj dovoljna.

Ko že govorimo o porastu cen oziroma o ukinitvi garantirane preskrbe in izredno nizkih cen, ki so bile od sedaj v veljavi za izdelke, ki so jih prodajali na karte, moramo tudi omeniti vprašanje plač.

Ni točno, kar rad poudarja tisk, da bodo dvignjene plače za 300 odstotkov. Dvig plač je predviden tako, da bo dobila družina toliko denarnih sredstev, da ji bo mogoče nakupiti tisto količino blaga, kot ga je prejela prej na nakaznice. Račun je preprost: prejšnja plača, plus vrednost blaga, ki si ga dobil na nakaznice zase, in za otroke. Obenem pa so tudi preuredili plačilni sistem po novih naprednejših vidikih tako, da so uvedli nekaj več razlik med kvalificiranimi delavci. Prav zaradi novega plačilnega sistema je sedaj mnogo več možnosti za napredovanje v službi in za višjo plačo, ki iz tega izhaja.

Povprečni dohodki delavske oziroma uslužbenske družine, sestoječe iz 4 članov, to je moža, žene in dveh otrok (v slučaju, da je zaposlen samo družinski glavar), bodo znašali po novem sistemu okoli 25 tisoč dinarjev.

Ukinitev kart in uvedba večjih plač pomeni potemtakem samo spremembo načina nagrajevanja in to tako spremembo, ki vzpodbuja vsakega delavca k čim vestnejšemu izpolnjevanju njegovih dolžnosti. Obenem je pa to velik korak k dvigu življenjske ravni vsega prebivalstva.

Težka industrija Hrvatske

na zagrebškem velesejmu

Na zagrebškem velesejmu bo težka industrija Hrvatske razstavila svoje najnovejše izdelke. Zaradi omejenega razstavnega prostora bo razstavilo svoje izdelke. Zaradi omejenega razstavnega prostora bo razstavilo svoje izdelke samo 9 največjih tovarn. Tovarna «Rade Končar» bo razstavila trofazni oljni generator in razne vrste električnih motorjev. «Prvomajska» zračno kladivo za 300 kilogramov, tovarna «Ventilator» sušilnico za volno. «Elka» prevodnike za elektromotorje in armirane cevi s priborom, tovarna motornih koles male kmetijske stroje, tovarna «Bratstvo» pa zračne svedre.

Med raznimi izdelki težke industrije bodo obiskovalci zagrebškega velesejma videli tudi domače elektrode, ki so bile pred kratkim vpisane v Lloydov register, da jih je mogoče uporabljati tudi za varjenje na ladjah. Vsi razstavljeni izdelki bodo naprodaj za inozemstvo ter bodo tovarne že na velesejmu sklepale prodajne pogodbe.

Na južnovzhodni ameriški zvezni državi Maryland se sestajajo obiskovalci iz cele dežele. Ogledujejo si razne sejmske privlačnosti, pokušajo po kmečkih gospodinjah pripravljena jedila, občudujejo razstavljene kmetijske stroje in hvalijo krave mlekarice.

Morske usedline - merilo časa in temperature preteklosti

VSE BO IZMERIL ČLOVEK, VIŠINO NEBA IN GLOBINO MORJA, PA ŠE POD NJIM

S posebnimi precej zapletenimi napravami se trudijo znanstveniki jemati čim globlje iz morskega dna vzorce usedlin. Morske usedline nam pričajo o življenjskih pogojih pred tisočletji

Diagram nam nazorno prikazuje napredek naprav za dviganje vzorcev morskih usedlin.

V zadnjem stoletju so raziskovali skoroda vse površje kopne zemlje, neprimerno večja površina morskega dna pa je praktično ostala deviško polje. Znano je bilo, da se je v teku stoletij in tisočletij usedla na skalnatem morskem dnu plast organskih in anorganskih snovi, Toda pogrešali so tehniška sredstva, s katerimi bi lahko določili višino teh plasti in dvigali z morskega dna daljše vzorce teh usedlin.

Slika 1 nam nazorno prikazuje, kako je ustrezna tehnika v zadnjih 75 letih napredovala. Leta 1873 so lahko dvignili vzorec, ki je meril 2 čevlja (1 angl. čevelj = 0,30 m); ker se zviša plast usedlin sorazmerno zelo počasi, ustreza globina, ki so jo tako lahko še dosegli, starosti 85.000 let. Težava dobiti daljše vzorce, je v tem, ker mora steber usedlin, ki vdira v valjasto cev, ki jo zabijemo v dno, premagati trenje ob notranji steni cevi. Zato kaže vsa doba do druge svetovne vojne prav slab napredek. Med vojno pa so švedski oceanografi, ki niso mogli tedaj na prosto morje, posvetili temu problemu vso pažnjo in so dosegli najlepše uspehe. Leta 1942 je *B. Kullenberg* v Oceanografskem inštitutu v Goeteborgu izumil vakuumsko napravo za dviganje takih vzorcev, ki so bili do 45 čevljev dolgi. Tri leta pozneje pa jo je nadomestil z napravo, ki je imela bat. Vzorce, ki so jih dvignili z novo napravo, so merili do 65 čevljev.

V vojnih letih je *W. Weibull* izpopolnil tudi metodo za merjenje debelosti usedlin v velikih morskih globinah. V globini več tisoč čevljev je sprožil jačjo eksplozijo. Zvok eksplozije se je odbijal na zgornjem površju usedlin, a prav tako tudi na trdni podlagi pod usedlinami. Po razliki v času, ki sta jo potrebovala jeka do prejemnikov na ladji, so lahko določili debelino usedlin.

Te izkušnje vojne dobe je s pridom izkoristila švedska ladja «Albatross», ki je pod vodstvom ravnatelja Oceanografskega inštituta v Goeteborgu *Hansa Peterssona* nastopila poleti 1947 veliko raziskovalno vožnjo in jo srečno zaključila jeseni naslednjega leta. Njena pot je šla iz Madeire čez Atlantski ocean, ki ga je ponovno preplula v obeh smereh. V 15 mesecih je ladja preplula preko 66.000 kilometrov. V glavnem se je držala ekvatorja, ker je tam voda najmirnejša, tako da so lahko dvigali dolge vzorce morskih usedlin.

Ekspedicija pa se ni ukvarjala samo s proučevanjem usedlin, temveč je proučevala tudi morske globine in formacijo morskega dna; merila je temperaturo, prozornost, radioaktivnost in druge lastnosti vode in raziskovala življenje v njej. V naslednjem pa se hočemo omejiti samo na nabrane usedlinske vzorce, kolikor so jih doslej že mogli z raznih vidikov proučevati.

Ako bi nanizali vse te vzorce drugega poleg drugega, bi merili preko poldrugi kilometer. Nabrani material so izročili Britskemu muzeju v Londonu, ki ga sedaj obdeluje.

Usedline so, kakor so dognali, sestavljene iz gline, puščavnega peska, vulkanskih kamnov in vulkanskega pepela ter iz apnenčaste komponente, ki je postala posebno važna. Apnenec v morskih usedlinah je namreč organskega izvora. To so apnenčaste hišice majhnih organizmov, ki živijo v višjih morskih plasteh, kamor še segajo sončni žarki, in ki padajo po smrti teh organizmov kot pravi dež na morsko dno.

Amerikanec *B. Phleger* in Nemec *W. Schott* sta že prej dognala, da so skeletni delci nekaterih foraminifer, ki ljubijo toploto, posebno močno zastopani v plasteh, ki ustrezajo toplejši medledeni pleistocenski dobi, a da skoro popolnoma manjkajo v plasteh, nastalih v ledeni dobi. Po relativni množini apnenca v usedlinah bi torej lahko sklepali na temperaturo dobe, v kateri so posamezne plasti nastale.

Ladja «Albatross» z razpetimi jadri

Narava je torej sama v morskih usedlinah sproti zapisovala in še vedno zapisuje podatke o temperaturi in naša naloga je, da te termograme pravilno raztolmačimo. V tem pogledu bi bila velika podobnost med plastmi morskih usedlin in letnicami (branikami) dreves. Že Leonardo da Vinci je opozoril na razliko «letnic» v suhih in mokrih letih. Toda šele v najnovejšem času se je začela razvijati dendrokronologija, to je veda, ki skuša po drevesnih letnicah sklepati na klimatične razmere v preteklosti. Seveda segajo te možnosti v skrajnem primeru dve ali največ tri tisočletja nazaj. Morske usedline pa nam lahko pričajo o temperaturi za razdobja, ki gredo v milijone let.

Do sedaj nabrani vzorci nam lahko pričajo samo o temperaturi v zadnjih dveh stotisočih let, kajti njih dolžina meri največ 60 čevljev, usedlinske plasti pa so, kakor so po opisani Weibullovi metodi lahko dognali, v Pacifiku 1000 in na nekaterih mestih Atlantika celo 13.000 čevljev debele. Ako predpostavljamo, da so naraščale v isti meri kakor danes, moramo sklepati, da je nastala celotna plast v 500 milijonih let. Če pa upoštevamo še dejstvo, da so se spodnje plasti močno stisnile, je starost morskih usedlin nedvomno mnogo večja.

Preden so se spravili na čitanje termogramov, ki jih nudijo usedline, se je *C. D. Ovey* s Prirodoslovnega oddelka British Museuma prepričal o pravilnosti osnovne domneve s tem, da je primerjal vzorce gornjih usedlinskih plasti iz raznih zemljepisnih širin in je tako jasno odkril, da obstaja odvisnost med temperaturo zraka in gornjih vodnih plasti ter množino omenjenih organizmov z apnenčastim ogrodjem. Iz množine apnenca bi torej sklepali na temperaturo, ki je vladala v dobi, ko je ustrezna plast nastala. Težava pa je v tem, da je neapnenčasti del, kakor smo omenili, različnega izvora. Zato so izbrali za proučevanje vzorce usedlin iz morskih globin, ki so daleč od kopne zemlje in od vulkanov, in sicer je padla izbira na vzorec iz ekvatorskih predelov Atlantskega oceana.

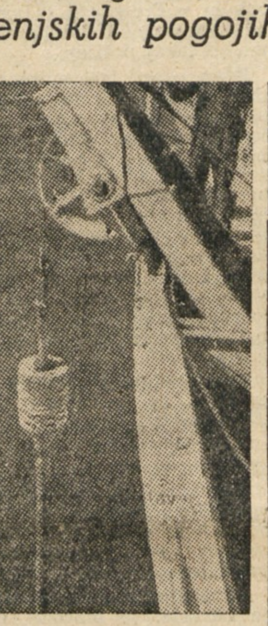

Zaključki, do katerih so pri tem prišli, so zelo zanimivi. Predvsem kaže omenjeni vzorec, da je vsaj v tistem delu oceana bil višek temperature leta 3000 pred n. št. in da od tedaj z manjšimi nihaji temperatura stalno pada. Okoli leta 117.000 pred n. št. pa je bil očiten minimum temperature. Od tedaj se je temperatura hitro dvigala in z nekaterimi manjšimi oscilacijami dosegla višek leta 78.000 pr. n. št. Nato je temperatura zopet padala do nekega minimuma leta 68.000, ki pa ni bil tako nizek kakor prvotni minimum leta 117.000. V naslednjih 20.000 letih je temperatura zopet rastla, nakar je ostala 16.000 let stanovitna. Sledil je zopet padec temperature, ki je dosegel minimum leta 23.000, a je bil milejši od obeh prejšnjih minimov. Nato se je temperatura nekoliko zvišala in bila nekaj časa stanovitna, padla pa je okoli leta 10.000 zopet na minimum. Od tedaj je temperatura najprej do leta 7000 hitro rastla, nato pa bolj polagoma do leta 3000 pr. n. št., ko je dosegla že omenjeni višek. Ti početki so seveda dokaj približni, potrebna so še nadaljnja raziskavanja, toda začetek je storjen.

Mednarodni kongres

glasbenih folkloristov v Opatiji

Izvršni odbor Mednarodnega sveta za glasbeni folklor je določil spored za IV. kongres, ki bo od 8. do 14. septembra letos v Opatiji. Na kongresu bo več referatov o folkloru, tako referat o slogu in tehniki narodnih iger, pevcev in godcev, nadalje o vzhodnih in zahodnih oblikah ter vplivih v narodni glasbi evropskih narodov, o zgodovinskih in geografskih potovanjih narodnih motivov, o samorodnosti narodne glasbe ter o medsebojnih vplivih narodne in umetne glasbe. Za časa kongresa bo tudi festival plesov in pesmi narodov Jugoslavije. Skozi 5 dni bodo nastopali po določenem vrstnem redu plesalci, pevci in godci iz Srbije, Bosne in Hercegovine, Slovenije, Črne gore, Makedonije in končno iz Hrvatske. Na tem festivalu bodo sodelovali tudi pripadniki narodnih manjšin Jugoslavije.

"Kralj pripoveduje"

V Ameriki je izšla nedavno knjiga z naslovom «Kralj pripoveduje». Gre za spomine vojvode Windsorskega, bivšega angleškega kralja Edvarda VIII., ki je leta 1938 odložil vladarske posle in se oženil z Američanko Simpsonovo. Njegovi spomini nudijo zanimivo sliko življenja na angleškem dvoru, srečanja s Simpsonovo, ozadja abdikacije itd.

FRANCE MAGAJNA

Nestrokovno kramljanje o medicini

III.

Tavžentrožo (= svedrc), pelin, lipovo cvetje, kamilice, kumino, kaduljo (žajbelj), vinsko rutico, bezgovo cvetje, skalno meto (palajc) cvetje materine dušice, ajbiš (= slez), lapuh, njivsko preslico in še druga zelišča so ljudje po Krasu rabili že pred sto leti. Če so jih vselej tudi pravilno uporabljali, je pa seveda drugo vprašanje. Proti krvomočnosti pri goveji živini uporabljajo naši ljudje eno izmed številnih «potentil», ki utegne biti «tormentila» (steznik). Krvomočnost ima mnogo vzrokov in zato ne vem, kdaj in kako in če sploh koristi «potentila tormentila».

Potem imamo tu satana kraških travnikov! Velikonočnico! Eno najstrupenejših cvetlic Krasa. Marsikateri kosec, ki se je udobno zleknil na komaj pokošeno travo, v kateri so bili listi velikonočnice, je bridko obžaloval svojo neprevidnost. Hlapi te zločeste rastline gredo skozi odejo in skozi obleko in ko pridejo do kože, naredijo na njej tako hude opekline kot da bi bili sestavljeni iz same vrele vode. Veliki, z vodo napolnjeni mehurji, se pojavijo na prizadetih delih kože in neprevidna žrtev je za nekoliko dni invalid.

In ta strupenjača je še dandanes znana tukaj kot najboljše zdravilo proti sklepnemu revmatizmu. Kajpada je to izganjanje hudiča z Belzebubom. treba je le vedeti, kateri je milejši in bolj znosel. Nedvomno je nekaj na tem, saj je nešteto lekarniških sredstev, katerih moč se kaže baš v tem, da dražijo kožo. Kdor je poskušal z gorčičnimi obliži in raznimi linimenti ter «painexpelerji», bo vedel o tem nekaj povedati. Take lastnosti ima tudi velikonočnica, le v veliko večji meri. Ljudski recept je: obloži boleči sklep z listi velikonočnice in obveži. Pusti tako deset do dvanajst minut — ne več! — in nato odstrani. Koža bo najprej pordela in kmalu se bodo začeli na njej napihovati «žulji», ki jih ne smemo predreti. Čez nekoliko dni bodo žulji splahneli, koža se bo olupila in revmatičnih bolečin ne bo več — mnogokrat nikoli več! Ali velja to? Po trditvah sto in stotih — da; po trditvah zdravnikov, s katerim sem o tem govoril, pa, ne vem — vsak pravi: «Ne igrajte se z vragom, ki ga ne poznate!» Vprašam: ali bi ne bilo dobro, če bi nam hotel kak izkušen «Mr. ph.» pojasniti to zadevo in odgovoriti na sto vprašanj, ki se tičejo? Znanstveno ime za velikonočnico je «anemone pulsatilla».

Še pred francosko revolucijo je veljal ponekod zakon, ki ni dopuščal, da bi bili zdravniki in mesarji člani sodnih porot. Mnenje je bilo, da so pripadniki teh dveh poklicev izgubili vse sledi sočutja in usmiljenja. Za mesarje naj le velja to še dandanes, ne more pa več veljati za zdravnike, ki se neprestano trudijo, da bi zmanjšali trpljenje bolnikov. Zato kloroform, eter, morfij, novokain etc.! Vsi zdravniki, brez ene edine izjeme, kar sem jih bil doslej spoznal, so bili dobričine, kakršnih malo najdemo med drugimi stanovi. Prosim, ne jemljite teh besed za lepo dišeče kadilo zdravniškemu stanu, ki je sestavljen iz ljudi kakor vsak drugi. Naj pa povem ob tej priliki, da smo mi, primorski Slovenci, imeli za časa «srečnega» življenja pod italijanskim fašizmom, izredne «ugodnosti» v zdravstveni pomoči. Prihajali so namreč med nas «zdravniki» (najbrž brez diplom), ki so tu dobili službe za svoje politične «zasluge». Ne vem, kaj so bili kot ljudje, kot zdravniki so pa bili velika burka. Mi smo jih šaljivo nazivali «specialisti za kurja očesa». Znali niso nič in veljali niso nič; nihče jih ni potreboval in nihče jih ni klical, niti Italijani sami ne. Da mi pa ne bi kdo utegnil očitati šovinizma, poudarjam, da smo imeli tod tudi zdravnike italijanske narodnosti, ki smo jih vsi radi imeli in spoštovali. Za časa osvobodilnih borb so nam mnogi pomagali s tem, da so nam skrivoma dobavljali sanitetne potrebščine za partizanske ranjence in čestokrat, če so le mogli, so osebno nudili ranjencem pomoč — in molčali! Rekel mi je eden (ime ni važno): «Politično prepričanje ali narodnost bolnika sta zame brezpomembna stvar. Pomagam vsakemu, ki potrebuje in želi moje pomoči.» Pri tem delu za nas so sami tvegali svoje življenje in prostost. Zgodilo se je, kot smo izvedeli po ovinkih takrat, da so Nemci enega najboljših tržaških kirurgov ustrelili, ker so izvedeli, da je skrivoma zdravil partizanske ranjence. In bil je po narodnosti Italijan. Ne narodnost, srce odloča in strogi čut pravičnosti!

Med prvo svetovno vojno sem bival v ameriških Združenih državah. Delavec v premogovniku sem bil. Nekega dne sem imel smolo, da mi je na nogo padel zelo velik kos premoga. Čudna nezgoda: na čevlju se ni poznalo nič, na nogi pa več centimetrov dolga rana. Odpeljali so me k najbližjemu zdravniku, ki me je sezul in kakor usmiljeni Samaritan umil krvavo nogo. Čudil se je veliki rani in mi dajal korajžo. No, bolelo me ni mnogo, saj je bila noga od udarca vsa otrpla. Zdravnik je rano polil z vodikovim peroksidom in jaz sem se čudil, da tisto peroksidno kipenje nič ne peče. Rano je bilo treba zašiti in tu sem zopet nekaj novega izvedel. Menil sem, da bo zdravnik šival kakor čevljar krpo, pa je vsak šiv posebej zavezal. Vsakokrat me je pogledal, ko je zabodel zakrivljeno iglo skozi kožno tkivo, češ: ali boli? Pa me ni nič bolelo, saj nisem noge niti čutil. Odpeljali so me na dom in tja me je ta zdravnik hodil vsak drugi dan obiskat in menjavat obvezo. Močil sem si rano s hipermanganom, ki mi ga je on dal. Po nekaj tednih je odstranil šive in rekel, da bom kmalu dober. Pri poslednjem obisku je rekel: «Ko boš ozdravel, pridi k meni, pa bova napravila račun. Ne bo hudega! Če ne moreš zdaj, pa kdaj pozneje!» Najbrž se mu je dozdevalo, da imam zelo suhe žepe! In res, ko sem okreval in postal zopet sposoben za delo, nisem imel ficka v žepu. In da bo nesreča še večja, med mojim prisiljenim počitkom je premogovniška družba rudnik zaprla in odslovila vse delavce. Treba je bilo rajžati po svetu in iskati zaposlitve drugod. Tri leta pozneje sem se vrnil v tisto mestece z edinim namenom, da poravnam pri zdravniku svoj dolg. Nič več me ni poznal, tudi vedel ni več za zastarani dolg. Šele ko sem mu povedal točen datum nezgode, je našel v knjigi zapisek o tem in tudi račun, ki je bil prav malenkosten. Hotel sem mu za obresti dvakrat plačat, pa ni hotel o tem niti slišati. Ločila sva se kot najboljša prijatelja in ponosen sem bil, ko mi je rekel, da ga še noben delavec ni opeharil in da brezpogojno zaupa vsakemu. Kje bi dobil med drugimi stanovi človeka, ki bi popolnemu tujcu toliko zaupal?

Edini slovenski zdravnik, ki sem ga v Ameriki poznal in s katerim sva postala prav dobra prijatelja, je bil dr. F. J. Kern. Gimnazijske šole je dovršil v domovini, medicini se je pa posvetil v Ameriki. Bil je vrhovni zdravnik naše tamošnje bratske podporne organizacije SNPJ (Slovenske narodne podporne jednote). Bival je v Clevelandu, a ker je bil glavni stan organizacije v Chicagu, je večkrat prihajal tja na konference. Tu sva se spoznala. Bil je izvrsten in priljubljen zdravnik in je napisal nešteto člankov iz svoje stroke. Slovenščino je seveda izvrstno obvladal. Napisal in v lastni založbi je izdal dvoje silno koristnih knjig: Angleško-slovenski in Slovensko-angleški besednjak. Meni se zdi krivično, da je njegovo ime tu v domovini skoraj neznano, medtem ko je bil Baraga, ki je misijonaril med Indijanci in študiral njihov jezik, že stokrat kovan v zvezde. Njegovo delo, važno kakorkoli, je bilo za koristi Slovencev brezpomembno. Niti senčiti se nismo mogli v njegovi slavi, Američani so ga šteli za Avstrijca.

Kadar sva se z dr. Kernom sestala, sva bila takoj v živahnem razgovoru; obrala sva malce slovstvo in politiko in prijadrala končno na zdravstvo. Potrpežljivo mi je razlagal, da so si ljudje po vsem svetu bistveno enaki, da se pa vendarle vsak posameznik razlikuje od vseh ostalih Način zdravljenja neke bolezni ne more biti pri vsakem človeku isti; treba se je ozirati na njegove posebnosti. Zdravilo, ki temu pomaga, bo morda pri drugem bolniku z isto boleznijo brez učinka. Dobre uspehe ima le tisti zdravnik, ki more pacienta natančno opazovati in ga zdraviti po razvoju bolezni. Zame kot laika je bilo tudi to razodetje; zmeraj sem menil, da je zdravnik le zato tu, da natančno dožene bolezen, vse ostalo pa izvrši lekarna, ali v posebnih primerih, kirurgija.

Dokler sem bival v Ameriki, sem živel kakor divji maček — skoraj ob samem mesu. Takrat so mnogi črnogledi pridigali po listih, da nas bo mesena hrana spravila v pogubo; da bomo postali žrtve raka in drugih groznih bolezni. Jaz sem bil ves čas zdrav in moj želodec bi prebavil tudi kožo ameriškega bivola. Po povratku v domovino (leta 1922) pa sem se moral podvreči kraški «dieti»! Mesa ni hotelo biti več na pretek. Že davno pozabljene mineštre so se obnovile, zopet sta se pokazala v svoji gloriji polenta in riž.Jasno je, da bi bil moral po trditvah ortodoksnih črnogledov biti šele zdaj resnično zdrav. Kaj še! Začel sem čutiti na sebi nekaj, kar ni šlo z zadovoljstvom v sklad — kožno srbečico. To vam je prava hudičeva iznajdba! V začetku sem imel na sumu bolho (ki je človeška Amerika ne pozna) ali kake njene bližnje sorodnice; ker pa nisem mogel priti zlikovcem na sled, sem moral sumnjo opustiti. Poskušal sem z različnimi mažami, z arniko in žganjem, s parnimi kopelmi in drugimi sredstvi domačega izuma, pa vse je bilo brez uspeha. Saj naposled nisem niti vedel, kaj mi je.

Odšel sem v Trst k specialistom za kožne bolezni. Takoj prvi je dognal, da imam rahel napad ekcema. Rahel — vrag vzemi! Kakšen mora neki biti tisti, ki ni «rahel»! In začelo se je zdravljenje! Po prstih in med prsti na nogah me je zdravnik sam namazal z nekakim srebrovim nitratom, za obraz in zlasti za trepalnice mi je pa zapisal cinkovo mazilo. Nič ni koristilo. Lišaj se je ponavljal, in se znova obnavljal. Kakor ura je bil reden.

Imel sem doma tedaj debelo zdravniško knjigo v angleščini, ki se je imenovala «How to keep well — kako se ohraniš zdravega». Napisal jo je dr. Evans, nekdanji predsednik Ameriške zveze za ljudsko zdravje (American Public Health Association). In v tej knjigi sem našel članek o kožnem lišaju. Po običajnem opisu bolezni pravi dr. Evans približno tole: «Ekcem je mogoče vselej ozdraviti, če natančno vemo za njegov vzrok. Zdravnik, ki bo zavihal rokave, bo lahko vselej odkril ta vzrok». In to je bila struna, na katero sem brenkal ob vsaki priliki, ko sem se posvetoval s tem ali onim zdravnikom.

(Dalje prihodnjič)

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME

Nad padsko nižino se je osredotočilo središče nizkega zračnega pritiska. Vlažen in mrzel zrak s tega področja vpliva tudi na vreme pri nas. Za danes je predvidevati znova znižanje toplote. Imeli bomo pooblačitve in krajevne padavine niso izključene.

RADIO

Današnje najvažnejše oddaje: **Jug. cona Trsta:** 14.35: Blaž Arnič: Simfonija dela; 21.00: Veder sobotni večer. — **Slovenija:** 12.40: Zabavna glasba; 20.00: Polka je ukazana... — **Trst II.:** 13.00: Šramel kvintet in ženski duet; 22.30: Večerni ples. — **Trst I.:** 12.12: Simfonična glasba; 23.25: Plesna glasba.

Francosko nezadovoljstvo z britansko politiko na Srednjem vzhodu

V Parizu proučujejo britanski načrt za obrambno organizacijo Srednjega vzhoda in pogoje za sodelovanje

PARIZ, 10. — Obveščeni krogi izjavljajo, da v francoskem zunanjem ministrstvu proučujejo britanski načrt za obrambno organizacijo Srednjega vzhoda, v kateri bi sodelovale Francija, ZDA, Velika Britanija in druge države.

S tem v zvezi ni še nobenega uradnega komentarja, menijo pa, da bo Francija podredila svoj morebitni pristanek določenim pogojem. Francoska vlada že več časa ni zadovoljna z britansko politiko na Srednjem vzhodu in obdolžuje Veliko Britanijo zaradi izgube položaja, ki ga je Francija imela pred vojno v Siriji in Libanonu. Tudi dejstvo, da Francije niso povabili na razgovore, ki so bili pred kratkim na otoku Malti o obrambi vzhodnega Sredozemlja, je okrepilo sum, da hoče London držati Francijo daleč od Srednjega vzhoda.

Francija je tudi nezadovoljna z razdelitvijo atlantskih poveljstev za zahodno Sredozemlje, ker je mnenja, da ima pravico do neposrednega poveljstva nad morji, ki jo vežejo z njenimi glavnimi posestmi v Severni Afriki. Zadovoljiva rešitev teh točk bo verjetno glavni pogoj za pristanek Francije k britanskemu načrtu za obrambo Srednjega vzhoda.

Končno se ugotavlja, da sta obisk tuniškega nacionalističnega voditelja Habiba Bourguuha v Londonu in reklama, ki jo je britanski tisk dal njegovim izjavam, prav te dni povzročil poostritev francoskega nezadovoljstva do britanske politike na Srednjem vzhodu.

Glede na poročila, ki so jih objavili časopisi in ki so prispela iz Londona, da je Anglija dosegla pristanek Združenih držav na načrt obrambnega sistema za Srednji vzhod, ki bi naj bil povezan s severnoatlantsko pogodbo, je izjavil predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva danes sledeče:

«Ameriška vlada se ni sporazumela z nobeno drugo vlado o kakem načrtu, formuli ali o kaki drugi obliki pogodbe v okviru ali izven okvira severnoatlantske obramgne pogodbe o obrambi področja Srednjega vzhoda.

To se pravi, da ni bila sklenjena sploh nikaka pogodba. Sklenjen ni bil sploh nikak sporazum».

Pričakujejo, da bodo sklepali o pristopu Turčije in Grčije v severnoatlantsko obrambno zvezo na sestanku Sveta zunanjih ministrov severnoatlantskih držav, ki se bo začel 15. septembra v Ottawi.

V angleških vladnih krogih izjavljajo, da v Washingtonu še vedno razpravljajo o obrambi Srednjega vzhoda, medtem ko proučuje severnoatlantski svet namestnikov v Londonu vprašanje vključitve Grčije in Turčije v atlantsko obrambno organizacijo. Omenjeni krogi poudarjajo, da glede teh vprašanj še ni padla nobena odločitev in da so tozadevne vesti prezgodnje, oziroma netočne.

Kdo bo predsednik glavne skupščine OZN?

NEW YORK, 10. — V krogih OZN menijo, da bi mogli imenovati za predsednika glavne skupščine, ki bo pričela zasedati v Parizu 6. novembra, predvsem zunanje ministre Kanade, Holandske ali Norveške in sicer Pearsona, Stikkerja ali Langeja. Omenjajo tudi predstavnika Mehike pri OZN Nervo. Na vsak način pravijo, bi morali izbrati Evropejca za predsednika, ker bo zasedanje v Parizu. Vendar nekateri pravijo, da bo končno izvoljen vseeno Kanadec Lester Pearson, ker ima Norveška s Trygve Liem svojega zastopnika, ki ima najvišje mesto v OZN. O Holandcu Stikkerju pa pravijo, da bi težko sprejel, to mesto, ker je že predsednik OECE.

12 smrtnih žrtev pri železniški nesreči

Zaletela sta se brzec in vlak z mornariškimi strelci - Do nesreče je prišlo na ozemlju, ki ni naseljeno - Lokomotivi sta se vžgali

BATON ROUGE (Luisiana), 10. — Pri Luisiani je prišlo danes do velike železniške nesreče. Zaletela sta se ekspresni vlak «The Southern Belle», ki je vozil iz Kansas Cityja, namenjen v New Orleans in vojaški vlak, ki je peljal nekaj oddelkov ameriških mornariških strelcev iz Severne Karoline v Kalifornijo. Iztrli so se trije vagoni vojaškega vlaka in več brzega. Do nesreče je prišlo na ozemlju, ki ni naseljeno. O nezgodi niso mogli takoj obvestiti reševalcev. Šele ko je nek potnik dospel, po nekaj kilometrih hoda, do prvega telefona, je izvedel svet o nesreči.

Zdravnike in reševalne avtomobile so poslali na kraj nesreče iz najbližjega središča, ki je Baton Rouge. Brzi vlak, najmodernejšega tipa, je bil zelo poškodovan. Smrt je najbolj gospodarila med civilisti. Policija v Baton Rouge je javila, da so zaenkrat našli 12 smrtnih žrtev. Ranjenih pa je približno 60. Mornariški strelci so izjavili, da so najmanj tri trupla njih častnikov še vedno pod ruševinami. Obe lokomotivi in številni vagoni še vedno gorijo; to kljub naporom gasilcev, ki so prispeli na pomoč. Telefonske zveze so delno prekinjene. V bolnici v Baton Rouge jim je zaradi številnih transfuzij zmanjkala kri. Zaprosili so bolnici v Freeportu (Luisiana) in Jackson (Mississippi), naj jim jo takoj pošljejo.

Eden izmed 500 mornariških strelcev, ki je bil na poti v Kalifornijo je izjavil: «Nismo občutili nobenega znaka, zaviranja ali česa drugega, da bi mogli misliti, da bo prišlo do nesreče. Nenadoma smo čutili močan udarec. Potem sta sledila jok in klici ranjencev. Nekaj vagonov se je vžgalo, vendar se ogenj na srečo ni razširil. Videl sem, kako so mimo nesli dva mrtva. Ranjenci so bili med ruševinami in železniškimi pragovi».

Danes pozno ponoči se je še izvedelo, da so oblasti takoj razporedile oborožene mornariške strelce okrog obeh ponesrečenih vlakov in dale nalog stražam, naj ne odgovarjajo na vprašanja. To pojasnuje zakaj dolge ure po nesreči ni bilo mogoče dobiti podrobnejših poročil.

Po radijskih poročilih s kraja nesreče, je mogoče ugotoviti, da so žrtve še vedno pod ruševinami in da morajo reševalne skupine s kisikovim plamenom rezati železne razbitine, da morejo do trupel. Javili so tudi, da so si morale nekatere reševalne skupine celo utreti pot po džungli ob Mississippiju, da so mogle priti do kraja nesreče.

Douglas Manship, vodja civilne obrambe, pa je javil po radiu, potem ko je z letalom podal na kraj nesreče: «Demolirani štirje ali pet vagonov in dve lokomotivi. Od potniškega vlaka samo dva vagona nedotaknjena. Ostalo je bilo vse razbito».

Izginil angleški zastopnik pri afriškem plemenu Bagamvato

LONDON, 10. — Javili so, da je izginil prof. William Mac Millan, opazovalec angleške vlade pri afriškem plemenu Baganvato, kateremu pripada tudi Seretse Kama, za katerega je znano, da ima težave, ker je poročil neko angleško strojepisko.

Prof. Mac Millana so čakali do torka. Od njega že nimajo vesti od nedelje, ko je odpotoval s svojim avtomobilom preko puščave Kalahari. Letalo je včeraj preiskalo ozemlje, kjer bi se moral profesor nahajati. Za njim ni našlo nobene sledi. Poizvedovanja se nadaljujejo.

NEPOTRJENE VESTI o De Gasperijevem obisku v Washingtonu

De Nicola je omenil, da je potrebna reforma senata - Po včerajšnji seji vlade so se v Rimu začele politične počitnice

RIM, 10. — Politične počitnice so se v Rimu začele danes, po zaključku seje ministrskega sveta. Ministrski svet je odobril številne načrte zakona in politični opazovalci poudarjajo pri tem, da sta bila izdana 102 ukaza o razlastitvi 63.444 ha zemlje v Kalabriji, Apuliji in Lukaniji. Politični krogi pravijo, da je to De Gasperijev odgovor na razne kritike v zvezi s tako imenovano agrarno reformo.

Ministrski svet je odobril tudi tri načrte zakona, ki se nanašajo na ustanovitev novega ministrstva za proračun. V nekaterih novinarskih krogih poudarjajo, da ni izključeno, da bo v senatu in v poslanski zbornici prišlo do živahne debate, ko bo vlada predložila danes sprejete načrte zakona.

«Giornale d'Italia» je danes objavil vest, da namerava De Gasperi v kratkem potovati v Washington. V italijanskih uradnih krogih pa ne zanikujejo in tudi ne potrjujejo te vesti. Agencija Ansa poroča, da v ameriških uradnih krogih zatrjujejo, da ni ameriški vladi prišlo do sedaj nobeno uradno sporočilo s tem v zvezi. Vendar pa poudarjajo v teh krogih, da se bo De Gasperi skoraj gotovo udeležil sestanka atlantskega sveta, ki bo v drugi polovici septembra v Ottawi, in da bo ob tej priliki izrabil priliko ter odpotoval z letalom v Washington, da se tam razgovarja z ameriškimi voditelji. Pravijo, da bo to potovanje v zvezi z italijansko propagando za revizijo mirovne pogodbe.

Novinarski krogi komentirajo tudi namig De Nicole o reformi senata. Znano je, da proučujejo možnost spremembe sestava senata. Novinarski krogi so mnenja, da bi ob priliki reforme imenovali del senatorjev za dosmrtno dobo.

Talal je imel obisk

ŽENEVA, 10. — Said Paša Mufti je v Svici obiskal jordanskega emirja Talala. Izjavil je, da ga je dvakrat videl in da se je njegovo zdravje zboljšalo. Talal bo moral še dalj časa počivati. Emir mu je izrekel željo, da bi rad odpotoval v Jordanijo.

Doktor Charles Durand, vodja klinike «Les Rives de Prangins», kjer se emir zdravi, je izjavil, da princ ne bo zapustil klinike, ker se namerava popolnoma pozdraviti. Odpotoval pa bi lahko, kadar bi hotel.

Razpravljanje v OZN o komisiji za nadzorstvo nad oboroženimi silami

NEW YORK, 10 — Dvanajstčlanski odbor ZN razpravlja o načrtu, ki so ga predložile Združene države, da bi ustanovili posebno mednarodno «Komisijo za nadzorstvo nad oboroževanjem in oboroženimi silami». Doslej se je izjavilo osem članic tega posebnega odbora ZN za ustanovitev te komisije, ki bi združila delokrog sedanjega odbora za atomsko energijo in odbora za konvencionalno oborožitev. Sovjetska zveza pa se temu protivi, ker ne bi imela v tej komisiji pravice veta. Predstavniki Jugoslavije, Indije in Brazilije so izjavili, da pričakujejo navodila od svojih vlad. Jugoslovanski zastopnik, Djura Ninčič, je dodal, da so po njegovem mnenju načela, na katerih sloni ameriški predlog, «zdrava».

KINO

V TRSTU

Excelsior. 17.00 «Besede in muzika» J. Allison, M. Rooney.
Nazionale. 17.00: «Na snežišču bom tvoja» Sonja Henie, J. Payne.
Fenice. 17.00: «Linčanje» M. Carey, G. Russell.
Arcobaleno. 16.00: «Potepuh na konju» J. M. Crea, W. Hendrix.
Astra Rojan. 17.00: «Železna krona» G. Cervi, E. Cegari.
Alabarda. 16.00: «Zaseda» R. Taylor, A. Dahl.
Azzurro. 15.00: «Zgodba dr. Wassella» Gary Cooper.
Garibaldi. 15.00: «Drobec (Rdeči konjiček)» M. Loy, R. Mitchum.
Ideale. 16.30: «Sahara» H. Bogart, B. Bennet.
Impero. 16.00: «Princ in siromak» Errol Flynn.
Viale. 16.00: «Ciklon» B. Britton, S. Tufts.
Italija. 16.00: «Laguna smrti» J. Weissmueller.
Marconi. 16.30: «Poročna noč v treh» R. Skelton.
Massimo. 16.00: «R X M cilj luna» O. Massen, L. Brodges.
Novo Cine. 16.00: «Jim v džungli» J. Weissmueller.
Odeon. 16.00: «Prvi upornik» J. Wayne, C. Trevor.
Radio. 16.00: «Veseli prevaranti» S. Laurel, O. Hardy.
Savona. 16.00: «Lepa novoglavka» G. Garson, W. Pidgeon.

POLETNI KINO:
Javni vrt. 20.45: «Zaželi me!»
Rojan. 20 in 22: «Klic iz gozda».
F. Severo. 20.45: «Seherezada».
Skoljet. 20.45: «Ljubezenski dopust».
Brocchetta. 20.45: «Mlada vdova».
Vittoria. 20.15: «Vetrnica».

Angleško stališče ob težavah z Egiptom

Kaj pravijo, da bi nastalo, če bi Kairo odpovedal prijateljsko pogodbo z Londonom - Zahodnim državam se je pričelo muditi

LONDON, 10. — Danes so prejeli na Foreign Office poročilo o razgovoru, ki ga je imel angleški poslanik Sir Ralph Stevenson s predsednikom egipčanske vlade Nahas pašo. V angleških uradnih krogih niso hoteli dati pojasnil o tem razgovoru, vendar menijo nekateri, da je Stevenson zahteval pojasnila o stališču Egipta, če bi prišlo do vojne nevarnosti.

LONDON, 10. — V angleški prestolnici zadnje dni veliko razpravljajo o namenu Kaira, da bi še pred sklicanjem egipčanskega parlamenta, odpovedal pogodbo z Anglijo iz leta 1936. Ta grožnja skrbi Anglijo, vendar bi to dejstvo stvari same ne spremenilo veliko. Pravijo, da je egipčanski zunanji minister Salah el Din paša pogrešil, ko je izjavil, da bi Egipt sledil perzijskemu zgledu. To ne samo zaradi tega, ker gre za dve povsem različni stvari, državno pogodbo med Egiptom in Anglijo, v nasprotju s koncesijo, ki jo je v Perziji dobila privatna družba temveč tudi zaradi tega, ker je razmerje sil ob Suezu povsem drugačno.

Samo z odpovedjo zavezniške pogodbe ne bi odpravili angleške vojaškega oporišča ob Sueškem prekopu. Egipt pa tudi ne bi mogel misliti na nasilen konec teoretičnega sožitja ali praktičnega nadzorstva Anglije v Sudanu. Prav tako pa Egipt ne bi mogel najti podpore v ZDA in Franciji, to toliko dolgo, dokler stoji na stališču prenehanja sodelovanja pri obrambi Bližnjega vzhoda. Pri teh dveh državah bi se še povečala sedanja sumničenja. Posledica tega bi bila še večja podpora angleškemu stališču.

Prav ta solidarnost treh zahodnih sil se je pokazala pri pritožbi, ki so jo te države hotele predložiti ta teden Varnostnemu svetu glede vprašanja omejitve prometa po Sueškem prekopu. O tem piše danes v svojem uvodniku londonski «Times» pod naslovom: «Egipt in zahodne sile». V pričetku naglaša, da je to resolucijo tudi podkrepila izjava zastopnika OZN v Palestini, generala Rileya, ki je dejal, da pomeni tako ravnanje egiptovske vlade sovražno dejanje vojnega značaja po določilih o premirju z Izraelom in nadaljuje:

«Resolucija pa naglaša, da ravnanje egiptovske vlade krši pravice držav, ki niso imele nobene zveze z vojno v Palestini. Zaradi tega jo je treba hitro obravnavati, da bi bila tako dana še zadnja možnost za prijateljsko poravnavo spora, ne glede na to, da so Turčija in nekatere druge države v Varnostnem svetu zahtevale, naj razpravo o tem za nekaj tednov odlože. Nihče ne želi obtoževati egiptovske vlade pred svetom, če je pripravljena na pametne razgovore.

«Ameriška vlada se prav tako kakor britanska in francoska vse dotlej ni odločila za uradno pritožbo zaradi ravnanja egiptovske vlade, dokler ni postalo jasno, da ameriški veleposlanik v Kairu ni uspel v prizadevanju, da bi prepričal wafdistično vlado, da mora bolj upoštevati pravice drugih držav pri plovbi skozi Sueški prekop. Zdaj je dana egiptovski vladi nova možnost poravnave s temi državami».

«Če pa bo vlada v Kairu vztrajala pri svojem ravnanju, tvega s tem razkol z vsemi tistimi državami, od katerih bi lahko pričakoval Egipt v potrebi pomoči. Prijateljstvo in sodelovanje med Egiptom in Anglijo sta nujno potrebna za miren razvoj Srednjega vzhoda. Vendar pa je wafdistična vlada tako nepremišljena, da je izkoristila zmerne izjave, katere je podal zunanji minister Morrison v spodnji zbornici, le za nov izbruh svojega zunanjega ministra, ki je obtožil Anglijo, da je s tem onemogočila pogajanja. Ta obtožba je tem bolj čudna, ker so bile Morrisonove izjave o Egiptu prijateljskega značaja in je v njih izrekel željo, naj bi temeljili odnošaji med Egiptom in Anglijo na osnovi enakopravnega sodelovanja.

Egipt ne bo imel od spora s svojimi najboljšimi prijatelji nobene koristi, prav tako tudi ne od tega, če bo uporabljal silo in preziral pravice, ki so zagotovljene po mednarodnih pogodbah. Sedanja egiptovska vlada pa ima le malo smisla za vse to in zato mora biti zahodni svet v svojem prizadevanju za sporazum, če ga bo Kairo sploh hotel, pripravljen na nove težave na tem prevažnem strateškem področju».

Resne besede predsednika Nehruja

Izjavil je, da Pakistan stalno kliče na sveto vojno proti Indiji kot edini izbiri, s katero bi bilo mogoče uspešno rešiti kašmirsko vprašanje - Dokončno sodbo bo dala zgodovina

NOVI DELHI, 10. — Indijski ministrski predselnik Nehru je danes izjavil, da je poslal odgovor na zadnjo poslanico pakistanskega ministrskega predsednika Liaquat Ali kana. Zagotovil ga je, da Indija ne bo napadla Pakistan.

Ko je odgovoril na obtožbe pakistanskega ministrskega predsednika, po katerih je Indija napadla Kašmir, je Nehru dejal: «Vsakdo ve, da ni niti eden indijski vojak vstopil v Kašmir, dokler ni Pakistan zasedel dela Kašmirja in tam dolge dneve moril in kradel. Šele tedaj so indijske čete intervenirale na zahtevo prave vlade in ljudstva Kašmirja, da bi ju branile proti brutalnemu napadu. Kljub vaši invaziji na Kašmir in vojaškim operacijam, ki so temu sledile, ni niti eden indijski vojak položil noge na pakistansko ozemlje».

«Pakistan» — je nadaljeval Nehru — «stalno kliče k sveti vojni kot edinemu uspešnemu sredstvu za rešitev vprašanja in se hitro pripravlja nanjo. Ni mogoč torej drug zaključek, kot da je ena sama izbira, ki odgovarja vašim željam, namreč poslužiti se sile. Dokler bo to ostalo vaše stališče, ne bo mogla nobena indijska vlada zmanjšati svojih obrambnih ukrepov. Vaši časopisi ne pridigajo samo to vojno. Nekateri od njih celo zahtevajo zavzetje Indije».

Ob koncu je Nehru zagotovil, da je edini namen Indije živeti v miru in prijateljstvu s Pakistanom, ki ga ne namerava napasti. «S tem zagotovilom sem pripravljen prepustiti naše ponašanje in namene zgodovini, da jih sodi».

ŠPORTNI DNEVNIK

Slovenski alpinisti na Mont Blancu

BEOGRAD, 10. — Javili so, da je skupina slovenskih alpinistov 31. julija srečno prišla na vrh Mont Blanca, najvišji vrh v Evropi. Dočim je šlo 6 alpinistov po običajni smeri, so Verovšek, Kočevar, Zupan in Perko izbrali najtežjo smer. Bili so brez vodnikov.

Pred nogometnim srečanjem Jugoslavija-Norveška

BEOGRAD, 10. — Nikica Arsenjevič je predlagal, za srečanje z norveško nogometno reprezentanco 23. avgusta v Oslu, naslednje moštvo: Beara in Stinčič; Stankovič in Čolič; Ljustica, Boškov, Horvat, Stajič in Milovanov; Ognjanov, Mitič in Mladinovič; Krstulovič, Bobek, Vukas in Zebec.

Nov jugoslovanski rekord na 100 m prsno

ZAGREB, 10. — Danes je bilo mednarodno plavalno srečanje med zagrebškim klubom Mladost in avstrijskim Linzer Schwimmklubom. Zmagala je Mladost s 70 proti 54. Plavalec Mladosti Udjovič je postavil nov jugoslovanski državni rekord na 100 m prsno s klasičnim stilom s časom 1:11,4, kar je za 4 sekunde boljše od dosedanjega rekorda. Avstrijec Lausch pa je postavil nov avstrijski juniorski rekord na 400 m prosto s časom 5:16,5. V waterpoolu je juniorsko moštvo Mladosti zmagalo s 5:1.

Moštvo za srečanje z Italijo v boksu

BEOGRAD, 10. — Za boksarsko srečanje z italijansko reprezentanco v Beogradu, je jugoslovanska boksarska zveza sestavila naslednje moštvo: mušja Stevan Palič, bantam Saldanovič, peresna Redo, lahka Stefanovič, polwelter Sovljanski, welter Koenig, polsrednja Stojnov, srednja Stivka, poltežka Nikolič, težka Križnič.

Turnir v Hamburgu pred zaključkom

Med moškimi pari sta danes odpadla Branovič in Petrovič

HAMBURG, 10. — Današnji rezultati na mednarodnem prvenstvu v tenisu so bili naslednji:

MOŠKI PARI ČETRTFINALE
Sven Davidsson (Švedska) : Felicissimo Ampon (Filipini) 3-6, 7-5, 6-4, 6-1; Davidsson se bo jutri srečal z Dancem Kurt Nielsenom; Gottfried von Cramm (Nemčija) : Gene Garrett (ZDA) 6-3, 2-6, 6-4, 6-4; Von Cramm bo jutri igral z Lennartom Bergelinom, švedskim prvakom.

POLFINALE V ŽENSKIH SINGLIH:
Maria Weiss (Argentina) : Hanna Kozeluh 6-3, 1-6, 6-4; Nancy Bolton (Avstralija) : Solvey Gustavsson (Švedska) 6-2, 6-1.

MOŠKI PARI DRUGI TURNUS:
Nielsen - Ulrich : Vieira - Weiss 7-9, 7-5, 6-1, 6-4; Borotra-Destremeau : Buchholz - Hermann 6-3, 6-3, 6-1; Nielsen - Ulrich : Branovič - Petrovič 6-3, 1-6, 7-5, 6-0. Zadnje srečanje je veljalo za tretji turnus.

ŽENSKI PARI - POLFINALE:
Bolton - Proctor : Schneider-Eyck 6-2, 6-2.

Nov svetovni rekord v plavanju na 100 yardov hrbtno

OSAKA, 10. — Danes je havajska plavalka Thelma Kalama postavila nov rekord na 100 yardov hrbtno. Na mestnem kopališču v Osaki je Kalama preplavala to progo s časom 2:23,0, kar je za 1,2 sek. boljše od predvojnega rekorda Američanke Katherine Rawls. Na isti prireditvi je znani Hirohošin Furohaši postavil nov japonski rekord na 200 m prosto s časom 2:08,0.

* * *

MONTREAL, 10. — V prvih dveh singlih v finalu za ameriško področje teniškega tekmovanja za Davisov pokal se bodo srečali Tony Trabert z Lornemainom in Dicksavitt z Brendanom Mackenom. Tega tekmovanja s Kanado se ne bo udeležil ameriški prvak Art Larsen, ker trenutno ni v formi.

Dan avstralskih zmag na teniškem turnirju v Newportu

NEWPORT (Rhode Island), 10. — Danes so imeli smolo štirje Američani, ki so jih v osmini finala eliminirali Avstralci. Frank Sedegman je premagal Whitney Reeda s 6:3, 6:4. Reed je drugi najboljši junior v ZDA, takoj za Hamiltonom Richardsonom. Ken Mc Gregor je tolkel Earl Cochella, ki spada tudi med deset najboljših ameriških igralcev s 5:7, 7:5, 6:2. Končno pa je Mervyn Rose dosegel zmago s Hamiltonom Richardsonom s 7:5 in 6:3. Četrti Američan, ki je imel danes slab dan, pa je bil Jack Tuero, ki je popustil Paulu Remyju s 6-2, 7-5. Zanimivo je, da je danes Vic Seixas pokazal dosti boljšo igro kot prejšnje dni in zmagal nad znanim Angležem Tony Motteramom s 4:6, 6:4, 6:1. Herb Flam je izločil od nadaljnjega tekmovanja Južnoafrikanca Sit Levyja s 6:4, 6:0. Gardnar Mulloy pa je tolkel Richarda Balbiero-

Dvoboj za naslov evropskega prvaka v petelinji teži

LONDON, 10. — Evropska boksarska zveza je odločila, da bo Škot Peter Keenan nastopil proti evropskemu prvaku v petelinji teži, Špancem Luisom Romero. Dvoboj bo v Firhill Parku v Glasgowu 5. septembra.

* * *

STOKHOLM, 10. — Zapadna Nemčija je zmagala nad Švedsko v lahki atletiki s 112 : 100.

Okrog zahodne Francije

NANTES, 10. — Na peti etapi kolesarske dirke «Okrog zahoda», ki je vodila iz La Roche sur Yon v Nantes in je bila dolga 216 km, so dosegli naslednje rezultate: 1) Roger Chupin v 5:52,10 urah; 2) Prouzet v 5:52,11 urah; 3) Sforacchi z istim časom; 4) Gilles 5:52,12; 5) Rolland; 6) Audaire. Njim je sledilo ostalih 44 tekmovalcev med katerimi je bil tudi Van Steenbergen. Vsi so imeli isti čas, kot Gilles. Po tej etapi je splošna lestvica naslednja: 1) Van Steenbergen s časom 29:21,07; 2) Prouzet za 7 sek.; 3) Audaire za 42 sek.; 4) Van Kerkhoven za 49 sek. Z istim časom so na splošni lestvici tudi: Dequesne, Mallejac, Pontet, Erussard, Rancois in Andre Mahe.

Prijave na olimpijado

HELSINKI, 10. — Tudi Pakistan je uradno sprejel vabilo, da bo sodeloval na olimpijskih igrah v Helsinkih. Za enkrat so se razen Pakistana vpisale še Švedska, Švica, Belgija, Jugoslavija, Nemčija, Bolgarija, Velika Britanija, Poljska, Kanada, Danska, in Finska.

Pred turnirjem v Opatiji

BEOGRAD, 10. — Danes je pričel teniški turnir v Novem Sadu med reprezentanco Vojvodine in Koroške. Vojvodina vodi s 3:2. Domači so zmagali v dveh singlih in eni dubl partiji. Zvečer so odpotovali koroški teniški igralci v Opatijo, kjer bodo sodelovali na mednarodnem teniškem turnirju.

Tudi ženska

MILANO, 10. — Znana angleška motoristka Olga Kevelos se je vpisala na tekmo «6 dni», ki bo v Varese od 18. do 23. septembra. To je bila prva ženska predstavnica, ki se je vpisala za to tekmo. Ne izključujejo pa, da se bodo vpisale še druge angleške in italijanske motoristke. Kevelos bo tekmovala z motorjem 125 ccm.

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

SOBOTA 11.8.1951.

Oddaja v slovenščini:

Poročila ob 7.00, 13.30, 19.30, 23.05 — 7.15 Jutranja glasba. 13.45 Liszt: Ogrska fantazija. 14.00 Pesmi jugoslovanskih narodov. 14.30 Od včeraj do danes. 14.35 Blaž Arnič: Simfonija dela. 17.30 10 let revolucije. 18.00 Rossini: Dve uverturi. 18.15 Skoz svet in čas. 18.30 15' tangov. 19.00 Skladbe za klavir. 21.00 Veder sobotni večer. 21.30 Pisan spored vedrih melodij. 22.00 Plesna glasba. 22.30 Romance in nokturni. 23.10 Glasba za lahko noč.

Oddaja v italijanščini:

12.00 Poje Zlata Gjungjenac. 12.45 Znani ansambli. 13.20 Intermezzo. 20.00 Poje Bruno F[illegible]lesi. 20.45 Balet.

SLOVENIJA

6.15-7.00 Jutranji koncert. 12.00 Nove plošče. 12.40 Zabavna glasba. 13.00 Pester opoldanski spored, solistične, ansambelske in orkestralne glasbe. 14.40 Pojejo fantje na vasi. 15.15 Zabavna glasba. 15.30-16.00 Prenos iz Zagreba. 18.00 Nekaj italijanskih starih opernih uvertur. 18.10 Igra kmečki trio. 18.30 Oddaja za pionirje. 19,10 Drobne skladbe velikih mojstrov. 19.40 Po naši lepi deželi. 20.00 Polka je ukazana... 20.30 Veseli večer. 21.30, 22.30 in 23.30 Plesna glasba.

TRST II.

7.30 Jutranja glasba. 11.30 Za vsakega nekaj. 12.15 Komorna glasba. 13.00 Šramel kvintet in ženski duet. 13.30 Popoldanski koncert. 17.30 Plesna glasba. 18.00 Glas Amerike. 18.15 Rahmaninov: Koncert št. 2. v c-molu. 18.46 Polke in mazurke. 19.00 Oddaja za najmlajše. 19,30 Operni dueti. 20.10 Pestra glasba. 20.45 Orkester Fred Waring. 21.00 Operetna glasba. 21,30 Grieg: Norveški plesi. 21.45 Slovenski zbori, dueti in kvarteti. 22.00 Sobotni varieté. 22.30 Večerni ples. 23.00 Mozart: Mala nočna glasba. 23.35 Polnočna glasba.

TRST I.

7.45 Jutranja glasba. 11.30 Melodičen orkester. 12.00 Veseli kmetje. 12.12 Simfonična glasba. 13.25 Ritmi in pesmi. 14.10 Slavni solisti. 14.30 Orkester C. Savine. 15.45 Oddaja za bolnike. 16.30 Moderni ritmi. 17.00 Plesna čajanka. 18.00 Simfonična glasba. 18.40 Lahka glasba. 19.00 Glas Amerike. 19.15 Skladbe za violino. 20.30 Iz Puccinijevih oper. 20.58 Glasbena fantazija. 21.55 Glasbene varjacije, šesti del. 22.30 Enodejanka. 23.25 Plesna glasba.

MUHOBORCI

NAPISAL FRAN MILČINSKI - FRIDOLIN ŽOLNA

25.

«Gospodična, ako je tako, onda zbogom!» je rekel z razžaljenim glasom in iskal v temi svoj klobuk.

Slavica si je obrisala oči in zaihtela še dvakrat skozi nos, potem si je nesla stol sredi sobe pod svetilko, zlezla je na stol, snela cilinder s petrolejke in nejevoljno vzkliknila: «Ah!»

Krunoslav Batič, razdrapanega srca se obotavljajoč pri durih, je vprašal: «Ali kaj želite?» in je bil še vedno užaljen.

Slavica je zamrmrala: «Vžigalice! Pa saj grem že sama ponje —» in je čakala, da jih prinese Krunoslav.

Nažgala sta luč in ko je Slavica stopila s stola, je resno pogledala Batiča v oči in rekla: «Jezna sem na vas!»

Krunoslav je odgovoril: «O p r o s t i t e, gospodična, jaz —»

Ona pa je ponovila: «Jezna!» — Šla je v kot k imenitni mizi, pometla drobtine s prta, vzdihnila in potem vprašala: «Kaj pa boste pili? Pivo je sveže.»

In gospod Krunoslav je obesil klobuk in palico na kljuko, naročil vrček piva in sedel na svoj stari prostor.

Slavica mu je prinesla pivo. Potegnil je pošten požirek, obliznil si pene z brk in se odhrknil in ko ga je potem Slavica prijazno, dasi resno vprašala, ali ni dobro, je bilo zopet vse v redu.

«Fino», je rekel in se doteknil njene roke, ki mu je ni odtegnila, «fino! Bogami, lansko poletje sem bil na orožnih vajah v Slavoniji, bogami, če bi imeli tam tako pivo! Pa ga ni bilo dobiti, makar da ste forint ponudili za vrček. Da je bil tam človek in je imel tako pivo na prodaj, ta bi bil delal kupčije: v treh mesecih bi bil bogat in bi si lahko stavil hišo. — Pa zakaj ne sedete, gospodična Slavica? Tako, prosim lepo! — Da pivo, fino je in lepo izgleda. Znate, jaz pijem pivo najrajši iz takih nizkih gladkih vrčkov, iz drugih mi ne diši tako. Moj otec je takisto vedno pil le iz takih vrčov — bogami, kako je bil srdit, ako se mu je doneslo pivo v drugačnem vrčku — in moj svak takisto kakor jaz. Lahko rečem, vsa naša obitelj pije iz takih vrčkov. Ali ni to čudno? Onda, ako pride na prisego — moj starejši brat, zgolj on ni pil iz takovih vrčkov; toda ta brat je umrl! Kar nas je pa živih od naše obitelji — vsi samo iz takih vrčkov!»

Tako in enako se je gospod Krunoslav Batič, docela potolažen, lepo nedolžno menil z zopet pomirjeno gospodično Slavico, ko v glasnem pogovoru vstopijo gostje — prihajali so od občinske seje.

In zdaj se je tudi izvedelo, kako in kaj.

Stvar zaradi sodnije je stala slabo!

Predsednik je bil sicer prav prijazen, celo za dovoljenje je prosil, ali sme med pogovorom kaditi; gori in doli je hodil po pisarni in jim razlagal: «Sodnijo v Muhobor? Mogoče! Toda zdaj? Vprašam vas, kaj pa naj počne sodnik v Muhoboru, saj ne bo imel nič dela! Te in te občine bi spadale k novi sodniji; dal sem si sestaviti in poročati, koliko dajo te občine posla v pravdnih zadevah, v kazenskih zadevah, v izvršilnih zadevah, v nespornih zadevah. Premalo, vam pravim, daleč premalo! Najmanjša sodnija, kar jih imam pod sabo, ima za polovico več posla, pa še v tej sodniji nima sodnik kaj opraviti — vsak hip ga vidim v mestu. Še včeraj sem ga videl, čeprav se mi je skril za ogal... Privoščim vam vse dobro, seveda, ampak po mojih mislih Muhobor zdaj še ni zrel za sodnijo.»

Tako so torej po vodi šli vsi lepi upi Muhoborcev! Po vodi je šla sijajna bodočnost Muhobora, vredna sijajne njegove preteklosti in po pravici mu sodeča po izrednih vrlinah kraja in prebivalstva: še predno se je rodila, je zopet zatonila!

Razburjenje, ki so ga prinašali občinski svetovalci s sabo v gostilno, je bilo torej umevno; bilo je upravičeno in tem večje, ker ni nihče vedel, ali in kaj bi bilo ukreniti vpričo novemu položaju, in tudi občinska seja v tem pogledu ni prinesla nič jasnosti.

«Jej, jej», je rekel dacar, ki je bil nekaj let preslužil pri orožnikih, «meni se je vedno tako zdelo, da ne bo nič s sodnijo. Muhobor ni pravi kraj za sodnijo in ljudje niso pravi. Da, v Lučah, tam, tam! V teku enega tedna smo imeli kar tri mrliče, tako so se klali fantini, sakramiš! V nedeljo dopoldne kar pred cerkvijo vpričo nas orožnikov so se sprijeli z noži, zvečer se pa sploh ni nihče upal iz hiše drugače kakor z gnojnimi vilami. V Lučah, tam je imela sodnija dela! Dva sodnika, pa kakšen dan oba hkratu na komisiji, toliko je bilo samo ubojev in težkih poškodb! Kaj bo Muhobor! Zaradi par ubitih šip ali par ukradenih češpelj — se mi je koj zdelo — ne bodo ustanavljali sodnije!»

Dacarjeve besede so v živo zadele navzoče Muhoborce — bridke so bile, ali resnične! Sledil je molk.

Slednjič se je dvignil Krunoslav Batič in pristopil k dacarjevi mizi.

«Oprostite, gospodine dacar, jaz ne poznam vseh postav tako dobro, nego jih poznate vi. Jaz sem obrtnik, jaz poznam samo tiste paragrafe, kateri se tičejo mojega obrta. Drugih paragrafov ne poznam, ker jih je preveč. V Beču imajo tiskarno, v oni pisarni noč in dan tiskajo vedno nove paragrafe — tako mi je pravil gospod, ki je imel v Beču službo pri onih paragrafih. Toliko je paragrafov! Nikdo vseh ne pozna! Zato oprostite, ako vseeno rečem: To so čudne postave! Mirni državljani in pošteni davkoplačevalci ,ti ne dobe sodnije, ki si jo žele in jo zaslužijo — dobe jo pa pobijalci in zločinci! Te pravice ne razumem! Jaz vas vprašam, gospod dacar, in vse navzoče gospode: Ali se naj drug drugega pobijamo, da bomo vredni sodnije!»

«Glej ga brivca», je vzkliknil dacar, «kaj se nosiš nad mano! Mar delam jaz postave, mar jaz branim Muhoboru sodnijo? Rajši danes naj jo dobi kakor jutri — če bi šlo po mojem! Toda gole besede, če so še tako lepo sfrizirane, in parfumirane, nič ne pomagajo.»

«Prosim, gospod dacar», je rekel brivec in bil užaljen, «jaz vas nisem žalil!»

«Mar sem jaz vas?» ga je zavrnil dacar. «Kar tožit me pojdite!»

Malomarno jih je dacar izpregovoril te besede, in segel po kozarcu, da poplakne svojo nejevoljo. Kar tako brez preudarka so bile tjakaj vržene te besede in vendar so baš te besede postale velevažni spomenik onega zgodovinsko-pomembnega hipa, ko je izredno domu vdana vnema in požrtvovalnost v večno slavo starodavnega Muhobora rodila v restavraciji pri «Pikapolonici» presenetljivo misel.

Vstal je izza mize krojač Kregar, predsednik olepševalne klopi v koprivah, pogledal je dobro po sobi, dvignil je kazalec desne roke in zategnjeno zažvižgal.

In kakor se to rado dogaja, hkratu se je tudi v vseh drugih glavah zasvitalo kakor od razodetja.

Le nedolžne Slavice se duševna napetost trenutka ni globlje doteknila, nego da jo je gnalo prekiniti pomembni molk z vprašanjem: «Gospod Kregar, en štefan?»

(Nadaljevanje sledi.)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18. - Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60 finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32. Koper, Ul. Battisti 301a-I, Tel 70

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Cona B: izvod 6, mesečno 150 din. FLRJ: izvod 6, mesečno 150 din. Poštni tekoči račun za STO - ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 20-09 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. TRST.